

From: 5.1.2.e 5.1.2.e <5.1.2.e@outlook.com>
Date: Thursday, March 5, 2026, 1:56 PM
To: "postbus@eerstekamer.nl" <postbus@eerstekamer.nl>
"cie.kgg@tweedekamer.nl" <cie.kgg@tweedekamer.nl>
"cie.ez@tweedekamer.nl" <cie.ez@tweedekamer.nl>
Subject: commissie EZ/KGG commissie EZK Betreft: Contra-rapportage terugleverkosten zonnepanelen

Attachments:

Contra-rapportage_ACM_terugleverkosten_zonnepanelen.pdf

Geachte leden van de vaste commissie voor Klimaat en Groene Groei,

In de bijlage treft u een openbare contra-rapportage aan over de rechtvaardiging van terugleverkosten voor huishoudens met zonnepanelen, zoals gepresenteerd door de ACM.

Naar aanleiding van mijn eerdere correspondentie over terugleverkosten voor huishoudens met zonnepanelen bied ik u hierbij als bijlage een nadere, uitgewerkte contra-rapportage aan. In deze rapportage zijn de eerder aangedragen aandachtspunten technisch en systematisch onderbouwd, ik wil echter daarin ook wijzen op enkele nieuwe aandachtspunten.

In essentie zijn er slechts twee mogelijke grondslagen voor de door de ACM veronderstelde meerkosten bij energieleveranciers als gevolg van klanten met zonnepanelen.

Beide grondslagen worden echter weerlegd door de volgende twee vaststellingen:

1. Het is technisch onmogelijk dat energieleveranciers elektriciteit afnemen van klanten met zonnepanelen. Afname gerelateerde kosten of risico's kunnen feitelijk niet ontstaan.
2. Onbalans en profileringskosten zijn portefeuillekosten en kunnen niet individueel worden toegerekend. Andere aangevoerde verklaringen voor vermeende meerkosten blijken bij nadere beschouwing varianten of afgeleiden van deze twee grondslagen en leveren geen zelfstandige rechtvaardiging op.

Een centraal probleem in de ACM-rapportages is ook dat de baten van zonnestroom terecht komen bij alle stroomgebruikers, terwijl vermeende kosten individueel bij zonnepaneelbezitters worden neergelegd.

Baten van burgers met zonnepanelen, volgens de rapportage ACM van 17 december 2025, p.15, paragraaf 4.4 Baten van zonnepanelen

- verlagen de marktprijs voor iedereen met 6,2 ct/kWh dat is een kwart van de totale prijs;
- ontlasten het net bij lokale invoeding en door zelfgebruik;
- ook lagere belasting van hogere netniveaus door lokale invoeding;
- efficiënter gebruik van bestaande infrastructuur;
- zonnestroomproductie valt grotendeels samen met momenten van hogere elektriciteitsvraag overdag. Zonnepaneelbezitters kunnen vraagpieken hierdoor dempen of zelfs voorkomen.
- dragen bij aan energie-onafhankelijkheid en systeemweerbaarheid
- dragen bij aan klimaatdoelen; Zonnestroom verdringt in Nederland vooral gasgestookte elektriciteit, die ongeveer 400 gram CO₂ per kWh uitstoot.

Let op! Dit zijn constatering van de ACM zelf in de rapportage van 17 december 2025, p.15, paragraaf 4.4 Baten van zonnepanelen.

Het is onlogisch en tegenstrijdig om burgers te laten betalen voor het produceren van deze elektriciteit, of hen zelfs aan te moedigen deze productie te verminderen.

In haar laatste rapportage schrijft de ACM: *“In sommige gevallen kan het zelfs lonen om zonnepanelen tijdelijk af te schakelen op momenten van negatieve stroomprijzen. (...)*

Dit zogenaamde ‘afregelen’ kan bovendien bijdragen aan een goede werking van het systeem.”

Maar bij terugleverkosten per kWh, worden zonnepanelen niet alleen afgeschakeld bij negatieve stroomprijzen.

Bij terugleverkosten per kWh, worden zonnepanelen ook afgeschakeld in herfst, lente en winter.

Uitgeschakeld terwijl elektriciteit schaars is, de prijzen hoog en het systeem onder druk staat.

Het tijdelijk uitschakelen van zonnepanelen vermindert het aanbod van goedkope, lokaal opgewekte elektriciteit en kan daarmee juist bijdragen aan hogere prijzen en een grotere afhankelijkheid van centraal opgewekte stroom.

Het deed mij persoonlijk pijn toen ik op de eerste zonnige dag; zondag 1 maart 2026 mijn zonnepanelen moest uitschakelen om terugleverkosten te voorkomen.

Allicht deden dat duizenden burgers met zonnepanelen dat tegelijk met mij. Waarom? Waarvoor?

Dynamische contracten verlagen geen systeemkosten, maar verplaatsen risico's.

Thuisbatterijen slaan slechts een beperkte hoeveelheid elektriciteit op en zijn na enkele uren vol, waarna verdere productie alsnog aan het net wordt geleverd.

Thuisbatterijen laden en ontladen voortdurend en zijn juist een groot gevaar voor het elektriciteitsnet.

Tenzij deze centraal aangestuurd worden, maar dat is bij thuisbatterijen in particulier bezit, moeilijk te realiseren.

Burgers met zonnepanelen zijn geen kostenveroorzakers, maar onderdeel van de oplossing.

Zij leveren elektriciteit die lokaal wordt gebruikt, prijzen drukt en het systeem veerkrachtiger maakt.

Een toezichtkader dat deze bijdrage erkent, kan niet tegelijkertijd dezelfde burgers belasten met kosten die feitelijk niet bestaan.

Een evenwichtige beoordeling van de energiemarkt vereist dat kosten en baten op dezelfde manier worden behandeld en dat modeluitkomsten niet worden verward met fysieke realiteit.

Zolang dit onderscheid niet wordt gemaakt, blijven terugleverkosten een instrument zonder rechtvaardiging, met negatieve gevolgen voor vertrouwen, draagvlak en de energietransitie als geheel.

Graag stel ik deze contra-rapportage beschikbaar als achtergrondinformatie voor uw werkzaamheden met betrekking tot de energiemarkt voor consumenten en het toezicht door de ACM.

Bijlage; Contra-rapportage_ACM_terugleverkosten_zonnepanelen.pdf

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e 5.1.2.e
5.1.2.e 5.1.2.e
5.1.2.e 5.1.2.e Assen

Contra-rapportage terugleverkosten zonnepanelen

Een technische en feitelijke analyse van de rechtvaardiging van terugleverkosten
zoals gepresenteerd door de Autoriteit Consument & Markt

Datum: 4 maart 2026

Status: Openbaar

Auteur: 5.1.2.e 5.1.2.e

Deze contra-rapportage onderzoekt de door de Autoriteit Consument & Markt (ACM) gepresenteerde rechtvaardiging voor terugleverkosten en vermeende meerkosten van huishoudens met zonnepanelen.

Op basis van de feitelijke werking van het elektriciteitssysteem wordt aangetoond dat deze kosten niet fysiek of commercieel kunnen ontstaan.

Daarnaast laat de rapportage zien dat gedragssturing, opslag en dynamische contracten geen systeemoplossingen bieden, maar risico's en kosten verschuiven naar individuele consumenten, terwijl de maatschappelijke baten van zonnepanelen breed worden gedeeld.

Contra-rapportage

Terugleverkosten en vermeende meerkosten van klanten met zonnepanelen Feitelijk en technisch tegenbewijs van publicaties door de ACM

4 maart 2026

Inhoudsopgave

1 Samenvatting

2 Bevindingen

- 2.1 Er is geen fysieke of commerciële afname van teruggeleverde elektriciteit
- 2.2 De salderingsregeling veroorzaakt geen meerkosten
- 2.3 Onbalans- en profileringskosten zijn geen kosten per klant
- 2.4 De ACM baseert zich op modelmatige ficties
- 2.5 Beperkte verplaatsbaarheid van eigen gebruik

3 Technische onderbouwing van de bevindingen

- 3.1 Het ontbreken van een feitelijke en technische grondslag voor afname van elektriciteit door energieleveranciers bij consumenten met zonnepanelen en het ontstaan van meerkosten
- 3.2 Structureel foutief uitgangspunt in de ACM-rapportages: fictieve afname door leveranciers
- 3.3 Analyse van de feitelijke en technische onjuistheid in de ACM-rapportages
- 3.4 Conclusie Analyse 3.3

4. Meerkosten door de salderingsregeling

- 4.1 De salderingsregeling kan geen meerkosten veroorzaken
- 4.2 Structureel foutief uitgangspunt in de ACM-rapportages: fictieve meerkosten door saldering
- 4.3 Analyse De vermeende meerkosten door de salderingsregeling
- 4.4 Conclusie Analyse 4.3

5. Vermeende meerkosten door onbalans en profilering bij klanten met zonnepanelen

- 5.1 Onbalans- en profileringskosten zijn marktmechanismen die zich niet beperken tot klanten met zonnepanelen
- 5.2 Foutief uitgangspunt in de ACM-rapportages: onbalans- en profileringskosten toegerekend Structureel aan individuele klanten
- 5.3 Analyse vermeende onbalans- en profileringskosten
- 5.4 Conclusie analyse 5.3

6. Wat ontbreekt in de ACM-rapportages

- 6.1 Inleiding
- 6.2 Afwezigheid van absolute maatstaven
- 6.3 Geen vergelijking met andere klantgroepen
- 6.4 Weersafhankelijkheid uitsluitend benaderd via opwek
- 6.5 Geen expliciete analyse van absolute risico's voor leveranciers
- 6.6 Gebruik van relatieve framing zonder context
- 6.7 Samenvattende beschouwing
- 6.8 Conclusie hoofdstuk 6

7. Gedragsturing, afregelen en opslag als schijnoplossingen

- 7.1 Gedragsturing als vervanging van kostenanalyse

7.2 Opslag als schijnoplossing: waarom thuisbatterijen het net niet ontlasten

7.3 Afregelen door burgers: symbolisch gedrag zonder systeemwerking

7.4 Interne tegenstrijdigheid in de ACM-redenering

8. Maatschappelijke baten van burgers met zonnepanelen

8.1 Inleiding

8.2 Prijsverlagend effect van zonnestroom voor alle afnemers

8.3 Lokale invoeding en ontlasting van het elektriciteitsnet

8.4 Bijdrage aan energie-onafhankelijkheid en systeemweerbaarheid

8.5 Vermindering van piekvraag en demping van verbruiksschommelingen

8.6 Ongelijke verdeling van kosten en baten

8.7 Conclusie hoofdstuk 8

9. Eindconclusie en implicaties

9.1 Eindconclusie

9.2 Implicaties voor beleid en toezicht

9.3 Slotbeschouwing

1 Samenvatting

Sinds 2023 brengen energieleveranciers aan huishoudens met zonnepanelen zogeheten terugleverkosten in rekening. Deze kosten lopen uiteen van enkele honderden euro's per jaar tot bedragen die de economische waarde van zonnepanelen grotendeels tenietdoen.

De Autoriteit Consument & Markt (ACM) heeft deze terugleverkosten in meerdere rapportages (12 maart 2024, 8 mei 2024 en 17 december 2025) als gerechtvaardigd gepresenteerd, op basis van vermeende extra kosten voor energieleveranciers. Deze contra-rapportage zal aantonen dat deze vermeende extra kosten berusten op het structureel foutief uitgangspunt in de ACM-rapportages van fictieve afname door leveranciers. Alleen al deze constatering maakt dat alle drie rapportages onmogelijk zijn. Wie de drie rapportages gaat lezen of heeft gelezen moet zich daarbij realiseren dat het technisch niet mogelijk is dat leveranciers elektriciteit kunnen afnemen van klanten met zonnepanelen. Die stroom van elektriciteit bestaat niet en daarmee berusten de drie rapportages op een fictieve werkelijkheid.

Als een energieleverancier geen elektriciteit kan afnemen van een klant met zonnepanelen, dan ontvangt hij altijd 0 kWh. Of die klant nu 1 kWh of 10.000 kWh aan het net levert, maakt daarbij dus geen enkel verschil. Of een energieleverancier nu 1.000 of 10.000 klanten heeft met zonnepanelen, maakt geen verschil. Ook 10.000 klanten met zonnepanelen leveren samen nog steeds 0 kWh aan hun leverancier.

Dit is feitelijk de werkelijkheid en de conclusie van deze contra-rapportage.

Dit is dus ook de onderbouwing van het feit dat terugleverkosten nooit hoger kunnen zijn dan € 0,00

Om deze conclusie te bewijzen en helemaal technisch te onderbouwen heb ik deze uitgebreide contra-rapportage geschreven. Deze contra-rapportage gaat daarom uitvoerig in op de feitelijke en technische aannames die aan deze rechtvaardigingen ten grondslag liggen.

Door rapportages over terugleverkosten te publiceren, zonder energieleveranciers te verplichten hun tarieven per klant concreet en controleerbaar toe te lichten, heeft de ACM de aandacht verschoven van individuele onderbouwing naar algemene verklaringen. In de praktijk kunnen energieleveranciers hun tariefstelling daardoor rechtvaardigen met een verwijzing naar deze algemene rapportages, zonder dat inzichtelijk wordt gemaakt welke kosten in een individueel geval daadwerkelijk zouden ontstaan.

De term “terugleverkosten” wordt in deze contra-rapportage gebruikt in aansluiting op de terminologie van de ACM. Deze term duidt niet op een daadwerkelijke levering of afname van elektriciteit door de energieleverancier, maar op het door leveranciers gehanteerde tarief dat volgens de ACM dient ter dekking

van vermeende meerkosten die samenhangen met de administratieve vaststelling van het nettoverbruik van afnemers met zonnepanelen.

Deze contra-rapportage laat zien dat de drie publicaties van de ACM zijn gebaseerd op een fictieve werkelijkheid, waarin wordt uitgegaan van technisch onmogelijke aannames, modelmatige toerekening en fictieve elementen, waaronder niet-bestaande elektriciteitsstromen tussen afnemer en energieleverancier.

Het betreft de volgende rapportages

1. Rapportage Meerkosten van klanten met zonnepanelen voor energieleveranciers 12 maart 2024
2. Rapportage Energietarieven in Transitie Resultaten onderzoek naar de redelijkheid van de tarieven van consumenten met zonnepanelen 8 mei 2024
3. Terugleverkosten onder de loep 17 december 2025

2 Bevindingen

2.1 Er is geen fysieke of commerciële afname van teruggeleverde elektriciteit

De ACM gaat er in haar analyses van uit dat energieleveranciers elektriciteit afnemen van huishoudens met zonnepanelen en daardoor worden blootgesteld aan prijs- en marktrisico's.

Dit uitgangspunt is feitelijk onjuist.

- Energieleveranciers ontvangen geen enkele kWh teruggeleverde elektriciteit van kleinverbruikers.
- Teruglevering vindt uitsluitend plaats aan het openbare elektriciteitsnet, niet aan de leverancier.
- De leverancier verricht geen fysieke of commerciële afnamehandeling bij teruglevering.

Het is technisch onmogelijk dat leveranciers elektriciteit van huishoudens met zonnepanelen inkopen, opslaan of later “duur moeten vergoeden”.

2.2 De salderingsregeling veroorzaakt geen meerkosten

De salderingsregeling is een zuiver administratieve verrekening op jaarbasis, waarbij achteraf afname en invoeding tegen elkaar worden weggestreept tot het nettoverbruik. Deze verrekening vindt plaats volgens dezelfde administratieve systematiek als bij klanten zonder zonnepanelen.

- Er vindt geen tussentijdse afrekening per uur, dag of seizoen plaats.
- Er ontstaat geen prijsarbitrage of financieel verlies voor de leverancier.
- De leverancier boekt uitsluitend het nettoverbruik af in zijn inkoopportefeuille.

De door de ACM gepresenteerde “salderingsmeerkosten” berusten op een model waarin teruglevering ten onrechte wordt behandeld als een afzonderlijke inkooptransactie.

2.3 Onbalans- en profileringskosten zijn geen kosten per klant

De ACM stelt dat huishoudens met zonnepanelen hogere onbalans- en profileringskosten veroorzaken.

Ook dit is technisch onjuist.

- Onbalans ontstaat uitsluitend op portefeuillevlak, als verschil tussen het dagprogramma van de leverancier en de gealloceerde volumes door de netbeheerder.
- Leveranciers beschikken niet over individuele opwek- of terugleverdata van huishoudens.
- Profielen (jaar-, dag-, uurprofielen) zijn statistische allocatiemodellen, geen klantgegevens.

Het gedrag van één huishouden kan nooit individueel bijdragen aan onbalans of extra kosten.

Deze kosten zijn niet specifiek toe te rekenen aan zonnepaneelbezitters.

2.4 De ACM baseert zich op modelmatige ficties

De ACM gebruikt begrippen als “standaardjaarinvoeding (SJI)”, slimme-meterdata en statistische toerekeningsmodellen om kosten aan klantgroepen toe te wijzen.

Deze methoden:

- zijn niet gebaseerd op fysieke energiestromen,
- veronderstellen gegevens die leveranciers niet hebben,
- en creëren kosten die uitsluitend binnen het model bestaan, niet in de werkelijkheid.

Dat blijkt onder meer uit het feit dat de ACM zelf vaststelt dat deze vermeende meerkosten bij dynamische contracten niet langer bij de energieleverancier optreden, maar via de contractvorm rechtstreeks bij de consument worden neergelegd.

2.5 Beperkte verplaatsbaarheid van eigen gebruik

In beleidsstukken en marktanalyses wordt vaak gesuggereerd dat huishoudens met zonnepanelen hun eigen gebruik eenvoudig kunnen verplaatsen naar momenten van hoge productie. In de praktijk blijkt deze veronderstelling nauwelijks houdbaar. Huishoudelijk elektriciteitsverbruik is beperkt en grotendeels tijdsgebonden. Het verschuiven van wasmachines, vaatwassers of boilers verhoogt het eigen gebruik slechts marginaal en kan het structurele productieoverschot van zonnepanelen niet absorberen.

Ook de aanwezigheid van een elektrische auto of een thuisbatterij verandert dit beeld slechts beperkt.

Elektrische auto's zijn overdag vaak niet thuis en laden voornamelijk buiten de zonne-uren. Thuisbatterijen slaan slechts een beperkte hoeveelheid elektriciteit op en zijn na enkele uren vol, waarna verdere productie alsnog aan het net wordt geleverd. Opslag verschuift het moment van gebruik, maar niet de hoeveelheid opgewekte elektriciteit. De aanname dat huishoudens door gedragsverandering of beperkte opslag het merendeel van hun zonnestroom zelf kunnen benutten, berust daarmee niet op fysieke realiteit, maar op een theoretisch ideaalbeeld. Het blijven benadrukken van deze mogelijkheid legitimeert kosten- en risicoverschuiving naar burgers, zonder het onderliggende systeemprobleem op te lossen.

Ter illustratie van de beperkte mogelijkheden voor huishoudelijke gedragssturing: op een zonnige zaterdag kan een gemiddelde zonnepaneleninstallatie circa 30 tot 40 kWh elektriciteit opwekken. Een moderne wasmachine verbruikt per wasbeurt ongeveer 0,5 tot 1 kWh, een vaatwasser circa 1 tot 1,2 kWh. Zelfs bij drie wasbeurten en één vaatwasbeurt per dag blijft het directe verbruik beperkt tot ongeveer 5 kWh. Het resterende overschot van meer dan 25 kWh kan door huishoudens niet zinvol worden ingezet en wordt daarom teruggeleverd aan het net of afgeregeld.

De nadruk op het verplaatsen van huishoudelijk elektriciteitsverbruik gaat voorbij aan de fysieke realiteit van het elektriciteitssysteem op wijkniveau. Elektriciteit die door een huishouden niet direct zelf wordt gebruikt, gaat niet verloren, maar wordt gelijktijdig afgenomen door andere gebruikers op hetzelfde laagspanningsnet, zoals burens en nabijgelegen voorzieningen. Het niet-eigen gebruik van zonnestroom vormt daarmee op zichzelf geen overschot in fysieke zin.

3 Technische onderbouwing van de bevindingen

3.1. Het ontbreken van een feitelijke en technische grondslag voor afname van elektriciteit door energieleveranciers bij consumenten met zonnepanelen en het ontstaan van meerkosten

3.1.1. Feitelijke werking van de leveringsovereenkomst

1. Bij het aangaan van een leveringsovereenkomst beschikt de energieleverancier over historische verbruiksgegevens van de afnemer en baseert hij daarop zijn prognoses en inkooppositie.
2. Leveringsovereenkomsten met kleinverbruikers hebben doorgaans een vaste looptijd van twaalf maanden.
3. Bij aanvang van het contract verstrekt de afnemer de beginstanden van de elektriciteitsmeter aan de energieleverancier. Deze meterstanden vormen het objectieve startpunt van de contractperiode.

4. Gedurende de contractperiode ontvangt de energieleverancier vrijwel geen informatie over het werkelijke verbruik of de werkelijke teruglevering van de afnemer. Elektriciteit wordt fysiek geleverd aan en ingevoed op het openbare net, niet aan of door de leverancier.
5. Na afloop van de contractperiode na twaalf maanden ontvangt de energieleverancier de eindstanden van de meter en stelt hij achteraf op basis daarvan het nettoverbruik van de afnemer vast.
6. Uitsluitend dit administratief vastgestelde nettoverbruik wordt verwerkt in de boekhouding en inkoopadministratie van de leverancier. Alleen dit achteraf vastgestelde nettoverbruik wordt afgetrokken van de administratieve handelspositie van de leverancier. De door de ACM gestelde 'meerkosten' tijdens de looptijd zijn derhalve geen directe kosten van de afnemer, maar resultaten van de eigen handelspositie van de leverancier op de groothandelsmarkt.
7. De afnemer betaalt uitsluitend voor dit achteraf administratief vastgestelde nettoverbruik. Deze systematiek is identiek voor afnemers met en zonder zonnepanelen. Het enige verschil is dat bij afnemers met zonnepanelen de nettoafname wordt bepaald door de totale afname te verminderen met de totale hoeveelheid elektriciteit die gedurende de contractperiode aan het openbare net is ingevoed. Maar het grootste verschil is momenteel dat de afnemer met zonnepanelen bovenop dit administratief bepaald netto gebruik terugleverkosten moet betalen.

Kernoverweging

Uit deze feitelijke werking van de leveringsovereenkomst volgt dat een energieleverancier gedurende de contractperiode geen elektriciteit afneemt van een afnemer met zonnepanelen. De hoeveelheid elektriciteit die de leverancier van een individuele afnemer ontvangt, bedraagt per definitie 0 kWh.

Uitsluitend het administratief vastgestelde netto verbruik wordt na afloop van de contractperiode verwerkt en afgeboekt van de handelspositie van de leverancier. Afname gerelateerde kosten of risico's kunnen daarom feitelijk niet ontstaan.

3.2. Structureel foutief uitgangspunt in de ACM-rapportages: fictieve afname door leveranciers

Desondanks gaan de rapportages van de ACM structureel uit van het tegenovergestelde uitgangspunt: dat energieleveranciers wél elektriciteit ontvangen, inkopen, verhandelen of verwerken die afkomstig zou zijn van hun eigen klanten met zonnepanelen. Dit uitgangspunt is feitelijk en technisch onjuist en staat haaks op de hiervoor vastgestelde werkelijke werking van de leveringsovereenkomst.

Dit foutieve uitgangspunt van afname door leveranciers vormt de basis voor:

- de door de ACM berekende “inkoopkosten” voor teruglevering,
- de gehanteerde “risicopremies”,
- de in de rapportages gepresenteerde “meerkosten door saldering”.

Al deze vermeende kostenposten veronderstellen dat een leverancier een fysieke afname- of leveringspositie heeft ten opzichte van de terugleverende klant.

Omdat een dergelijke afnamepositie niet bestaat, kunnen deze kosten in werkelijkheid niet ontstaan.

Dit blijkt onder meer uit de volgende passages uit de ACM-rapportages:

3.2.01. Rapportage ACM, 12 maart 2024, p. 13, paragraaf 4.3 (eerste citaat)

“Energieleveranciers moeten teruggeleverde elektriciteit - binnen de salderingsgrens - inkopen van hun klanten tegen een tarief dat vaak hoger is dan de marktwaarde”

Hier wordt expliciet gesteld dat de leverancier teruggeleverde elektriciteit moet inkopen. Dat is technisch onmogelijk: teruglevering gaat naar het net, nooit naar de leverancier.

De leverancier kan dus niets inkopen van de klant.

3.2.02. Rapportage ACM, 12 maart 2024, p. 14, paragraaf 4.3 (derde citaat)

“Een andere manier van kijken naar de werking van de salderingsregeling (...) is dat zij de teruggeleverde elektriciteit afneemt van de klant en daarvoor betaalt in de vorm van gratis elektriciteit op een ander moment.”

Hier wordt de fictieve afname expliciet: teruglevering wordt gepresenteerd alsof het een levering aan de leverancier is. In werkelijkheid ontvangt de leverancier geen enkele kWh van de klant, waardoor deze “ruiltransactie” niet bestaat.

3.2.03. Rapportage ACM, 12 maart 2024, p. 14, paragraaf 4.3 (vierde citaat)

“Dat wordt vaak geformuleerd als het ‘wegstrep’ van afname tegen teruglevering. Dit komt feitelijk op hetzelfde neer als de vorige alinea: als een klant bijvoorbeeld 3.000 kWh afneemt en 2.000 kWh teruglevert tegen hetzelfde tarief zou je kunnen zeggen dat de klant ‘maar voor 1.000 kWh betaalt’.”

De klant neemt geen 3.000 kWh af van de energieleverancier, maar van het elektriciteitsnet. Ook wordt er geen 2000 kWh teruggeleverd aan de leverancier. De leverancier heeft alleen te maken met de 1000 kWh netto gebruik van de klant. Dit netto gebruik wordt evenals bij klanten zonder zonnepanelen in zijn boekhouding administratief afgeboekt. Wegstrep is zelfs noodzakelijk omdat deze 2.000 kWh werd geleverd aan en betaald door andere gebruikers op het elektriciteitsnet, dit voorkomt dubbele betaling van dezelfde elektriciteit.

3.2.04. Rapportage ACM, 12 maart 2024, p. 14, paragraaf 4.3 (vijfde citaat)

“Een leverancier zou een deel van de teruggeleverde elektriciteit kunnen leveren aan klanten zonder zonnepanelen, in plaats van deze te verkopen op de groothandelsmarkt.”

Technisch onmogelijk: de leverancier ontvangt geen teruggeleverde elektriciteit en kan deze dus niet doorleveren aan andere klanten of verkopen op de groothandelsmarkt.

3.2.05. Rapportage ACM, 17 december 2025, p 7

“SJI: Standaardjaarinvoeding, de verwachte hoeveelheid elektriciteit die in een jaar aan de energieleverancier wordt teruggeleverd.”

Dit is technisch onmogelijk.

- De energieleverancier ontvangt 0 kWh teruglevering.
- Er bestaat dus geen “jaar-invoeding aan de leverancier”.

Hiermee valt het fundament van alle SJI-modellen weg.

3.2.06. Rapportage ACM, 17 december 2025, p 10, paragraaf 4.1 (citaat 2)

“Bij het inkopen van stroom bepaalt de leverancier wat hij nodig heeft, en houdt hierbij rekening met stroom die hij van zijn eigen klanten krijgt.”

- De leverancier krijgt 0 kWh van zijn klanten.
- Dit is een rechtstreeks onjuist feitelijk uitgangspunt.
- Een leverancier kan daarom onmogelijk hiermee “rekening houden”.

3.2.07. Rapportage ACM, 17 december 2025, p. 11, paragraaf 4.1 (citaat 5)

“Ondanks dat klanten met zonnepanelen stroom leveren aan leveranciers, die de leveranciers dus niet hoeven in te kopen op de inkoopmarkt, wordt hier een negatieve waarde aan toegekend.”

- Dit is letterlijk onjuist: klanten leveren stroom aan het openbare net, nooit aan de leverancier.
- Dit citaat bevat de kernfout van het gehele ACM-model: het veronderstelt een fysieke levering die feitelijk niet plaatsvindt.

3.3. Analyse van de feitelijke en technische onjuistheid in de ACM-rapportages

De in 3.1.1. beschreven feitelijke systematiek maakt duidelijk dat een energieleverancier gedurende een contractperiode geen elektriciteit afneemt van een kleinverbruiker met zonnepanelen. De hoeveelheid elektriciteit die een leverancier fysiek ontvangt van deze afnemer bedraagt per definitie 0 kWh.

Het enige volume dat tussen leverancier en klant wordt verrekend is het nettoverbruik, dat achteraf wordt vastgesteld op basis van begin- en eindstanden van de meter en uitsluitend administratief wordt verwerkt. Er vindt geen fysieke afname of levering van elektriciteit plaats tussen klant en leverancier.

De uitgangspunten die de ACM in haar rapportages hanteert, staan hiermee haaks op deze fysieke werkelijkheid. In de geciteerde passages uit de rapportages van 12 maart 2024 en 17 december 2025 wordt teruglevering structureel gemodelleerd als een fysieke overdracht van elektriciteit aan de leverancier, waaraan vervolgens inkoophandelingen, kosten, risicopremies, opbrengsten en handelsstromen worden verbonden. Dit is technisch onmogelijk.

Omdat een energieleverancier geen partij is bij de fysieke invoeding van elektriciteit, kan hij geen:

- inkoopkosten voor teruglevering,
- opbrengsten uit teruggeleverde kWh,
- risicopremies voor invoeding,
- verliezen op “verkoop” van klantstroom,
- of kosten per teruggeleverde kWh

hebben.

Desondanks baseert de ACM haar analyse op het uitgangspunt dat teruggeleverde elektriciteit een inkoopvolume vormt dat door de leverancier wordt ontvangen, meegenomen in zijn inkoopstrategie, verrekend tegen groothandelsprijzen en zelfs aan andere klanten zou kunnen worden geleverd.

Deze gedachtegang verwacht fysieke energiestromen op het net met de administratieve afrekenrelatie tussen leverancier en klant.

De fysieke werkelijkheid is eenvoudig:

- De klant levert uitsluitend aan het openbare elektriciteitsnet.
- De leverancier ontvangt geen enkele kWh van de klant.
- De leverancier beschikt dus niet over teruggeleverde stroom die hij kan verkopen.
- De leverancier lijdt geen verlies op teruggeleverde kWh, omdat hij deze niet ontvangt.
- De leverancier heeft geen leveringsverplichting op uur- of dagbasis, maar uitsluitend een jaarlijkse administratieve afrekening van nettoverbruik.

Deze structureel foutieve modellering wordt het meest expliciet zichtbaar in de derde ACM-rapportage, waarin SJI (Standaardjaarinvoeding) wordt gedefinieerd als

“de hoeveelheid elektriciteit die in een jaar aan de energieleverancier wordt teruggeleverd”.

Een dergelijke hoeveelheid kan niet bestaan: een energieleverancier ontvangt nooit elektriciteit van een kleinverbruiker met zonnepanelen.

Alle teruglevering vindt plaats op het openbare net en wordt door de netbeheerder verwerkt.

Omdat SJI het fundament vormt onder de tabellen, voorbeeldberekeningen, grafieken en conclusies over vermeende meerkosten, vervalt de gehele kwantitatieve analyse van de ACM zodra deze aanname feitelijk onmogelijk blijkt.

Een model dat is gebaseerd op een niet-bestaande fysieke transactie kan niet tot geldige conclusies leiden.

3.4 Conclusie Analyse 3.3

Uit de feitelijke werking van leveringsovereenkomsten volgt dat een energieleverancier gedurende een contractperiode geen elektriciteit afneemt van kleinverbruikers met zonnepanelen; de hoeveelheid ontvangen elektriciteit bedraagt per definitie 0 kWh. De door de ACM in haar rapportages gebruikte uitgangspunten veronderstellen echter structureel dat leveranciers wél elektriciteit ontvangen, inkopen, verhandelen of verwerken die afkomstig is van hun klanten. Dit uitgangspunt is feitelijk en technisch onjuist.

Omdat dit foutieve uitgangspunt de basis vormt onder de door de ACM gepresenteerde kostenmodellen, risicopremies, opbrengstberekeningen en meerkosten per teruggeleverde kWh, missen alle daarop gebaseerde conclusies een feitelijke grondslag.

De rapportages kunnen daarom niet dienen als deugdelijke onderbouwing voor het rechtvaardigen of toestaan van terugleverkosten.

Einde analyse 3, Technische onderbouwing van de bevindingen

4. Meerkosten door de salderingsregeling

4.1. De salderingsregeling kan geen meerkosten veroorzaken

Nu vaststaat dat een energieleverancier geen elektriciteit afneemt van afnemers met zonnepanelen, volgt daaruit dat ook de salderingsregeling geen bron van meerkosten kan zijn. Salderen betreft uitsluitend een administratieve verrekening achteraf van afname en invoeding op jaarbasis.

4.1.1. Feitelijke werking van de salderingsregeling

1. Bij het aangaan van een leveringsovereenkomst beschikt de energieleverancier over historische verbruiksgegevens van de klant met zonnepanelen en baseert daarop zijn prognoses en handelspositie.
 2. Leveringsovereenkomsten met kleinverbruikers hebben doorgaans een vaste looptijd van twaalf maanden.
 3. Bij aanvang van het contract verstrekt de afnemer de beginstanden van de elektriciteitsmeter aan de energieleverancier. Deze meterstanden vormen het objectieve startpunt van de contractperiode.
 4. Gedurende de contractperiode ontvangt de energieleverancier geen informatie over het werkelijke verbruik of de werkelijke teruglevering van de afnemer. Elektriciteit wordt fysiek geleverd aan en ingevoerd op het openbare net, niet aan of door de leverancier.
 5. De elektriciteit die door de klant met zonnepanelen wordt opgewekt, wordt ingevoerd op het openbare elektriciteitsnet en maakt onmiddellijk deel uit van het algemene elektrische aanbod. Deze elektriciteit wordt niet geleverd aan en niet ontvangen door de energieleverancier van die klant.
 6. De hoeveelheid elektriciteit die bij de eindafrekening wordt gesaldeerd is niet geleverd aan, niet ontvangen door en niet ingekocht door de energieleverancier. Zij kan daarom geen zelfstandige kostenpost voor deze leverancier vormen.
 7. Na afloop van de contractperiode ontvangt de energieleverancier de eindstanden van de meter en stelt hij op basis daarvan het nettoverbruik van de klant vast.
 8. Alleen dit nettoverbruik wordt administratief afgeboekt in de boekhouding, net als bij klanten zonder zonnepanelen.
 9. Deze werkwijze is identiek voor afnemers met en zonder zonnepanelen. Het enige verschil is dat bij afnemers met zonnepanelen de nettoafname wordt bepaald door de totale afname te verminderen met de hoeveelheid elektriciteit die gedurende de contractperiode aan het openbare net is ingevoerd.
- Dit betreft een zuiver administratieve verrekening die geen fysieke of financiële positie van de leverancier verandert. Desondanks worden in de huidige praktijk terugleverkosten in rekening gebracht voor elektriciteit die niet aan de energieleverancier is geleverd, maar op het openbare net is ingevoerd en daar door andere gebruikers is afgenomen en betaald.

Kernoverweging

De salderingsregeling leidt uitsluitend tot een administratieve vermindering van het in rekening te brengen verbruik en kan als zodanig geen meerkosten veroorzaken. De gesaldeerde elektriciteit wordt niet geleverd aan, niet ontvangen door en niet ingekocht door de energieleverancier. Eventuele “meerkosten door saldering” veronderstellen daarom een fysieke of financiële afnamepositie ten opzichte van de terugleverende klant, een uitgangspunt dat in Analyse 3 reeds feitelijk onmogelijk is gebleken.

4.2 Structureel foutief uitgangspunt in de ACM-rapportages: fictieve meerkosten door saldering

Desondanks gaan de ACM-rapportages structureel uit van het tegenovergestelde uitgangspunt: dat salderen zou leiden tot werkelijke kosten voor de energieleverancier, bijvoorbeeld doordat teruggeleverde elektriciteit zou moeten worden ingekocht, tegen marktprijzen zou moeten worden verrekend of zou leiden tot een ongedekte kostenpositie.

Dit uitgangspunt is feitelijk onjuist. Saldering kan slechts tot meerkosten leiden indien de leverancier een fysieke of financiële afname- of leveringspositie zou hebben ten opzichte van de terugleverende klant. Een dergelijke positie bestaat niet.

Dit blijkt onder meer uit de volgende passages uit de ACM-rapportages:

4.2.01. Rapportage ACM, 12 maart 2024, p. 4, paragraaf 1.2 Resultaten – “Extra kosten door de salderingsregeling”

“De salderingsregeling houdt in dat een leverancier teruggeleverde elektriciteit moet afnemen tegen het met de klant afgesproken leveringstarief, tot een maximum van de afname van de klant.

De waarde van de door de klant teruggeleverde elektriciteit op de groothandelsmarkt zal op zonnige momenten doorgaans lager zijn dan het afgesproken leveringstarief, zodat de leverancier op die momenten verlies maakt op de afgenomen teruggeleverde elektriciteit. De ACM beschouwt dit verlies in deze rapportage als een (meer)kostenpost.”

Deze passage veronderstelt dat de energieleverancier teruggeleverde elektriciteit afneemt van de klant en dat hij deze verplicht moet “inkopen” tegen het leveringstarief. Zoals in Analyse 3.3 is vastgesteld, is dit feitelijk onmogelijk: de leverancier ontvangt per definitie 0 kWh van de klant en verricht geen afname- of inkoophandeling voor teruglevering.

4.2.02. Rapportage ACM, 12 maart 2024, p. 13, paragraaf 4.3 (citaat 1)

“De salderingsregeling houdt in dat een leverancier teruggeleverde elektriciteit moet afnemen tegen het met de klant afgesproken leveringstarief, tot een maximum van de afname van de klant. Als een klant bijvoorbeeld 3.000 kWh in een jaar afneemt, zal die klant in dat jaar zelf opgewekte elektriciteit tot een maximum van 3.000 kWh mogen terugleveren tegen dezelfde prijs die hij voor de afgenomen elektriciteit betaald heeft. De waarde van de teruggeleverde elektriciteit op de groothandelsmarkt zal op zonnige momenten doorgaans lager zijn dan het afgesproken leveringstarief, zodat de leverancier op die momenten verlies maakt op het inkopen van de opgewekte elektriciteit bij de klant. De ACM beschouwt dit verlies in deze rapportage als een (meer)kostenpost.”

Zoals in Analyse 3.3 is vastgesteld, is dit feitelijk onmogelijk: een energieleverancier ontvangt per contractperiode 0 kWh van een klant met zonnepanelen.

In het voorbeeld van 3.000 kWh afname en 3.000 kWh invoeding heeft de leverancier dan ook 0 kWh hoeven inkopen, stelt hij een nettoverbruik van 0 kWh vast en boekt hij 0 kWh af uit zijn inkoopportefeuille. Van enig verlies kan daarom geen sprake zijn.

4.2.03. Rapportage ACM, 12 maart 2024, p. 14, paragraaf 4.3 (citaat 2)

“Een andere manier van kijken naar de werking van de salderingsregeling op de winst- en verliesrekening van een energieleverancier is dat zij de teruggeleverde elektriciteit afneemt van de klant en daarvoor ‘betaalt’ in de vorm van gratis elektriciteit op een ander moment, wanneer de klant afneemt in plaats van teruglevert. Dat wordt vaak geformuleerd als het ‘wegstrepen’ van afname tegen teruglevering. Dit komt feitelijk op hetzelfde neer als de vorige alinea: als een klant bijvoorbeeld 3.000 kWh afneemt en 2.000 kWh teruglevert tegen hetzelfde tarief zou je kunnen zeggen dat de klant ‘maar voor 1.000 kWh betaalt’. Het voordeel van de formulering in de vorige alinea is dat de meerkosten bij afname en bij teruglevering los van elkaar geanalyseerd kunnen worden. Een leverancier moet namelijk voor alle verwachte afname elektriciteit inkopen, ongeacht of het wordt ‘weggestreept’ op de eindafrekening van de klant.”

De ACM presenteert saldering hier als een vorm van fysieke of financiële ruil: de leverancier zou teruggeleverde elektriciteit “afnemen” en later “gratis” teruggeven wanneer de klant afneemt.

Zoals in Analyse 3.3 is vastgesteld, ontvangt de leverancier echter 0 kWh van de klant en verricht hij geen enkele afname- of leveringshandeling.

Het voorbeeld uit de tekst laat dat juist zien: wanneer een klant 3.000 kWh afneemt en 2.000 kWh invoedt op het openbare net, is het nettoverbruik 1.000 kWh en boekt de leverancier na afloop ook exact 1.000 kWh af uit zijn handelspositie. Hij hoeft geen 3.000 kWh in te kopen en hoeft geen “gratis elektriciteit” te leveren.

De ACM veronderstelt hier meerkosten die alleen kunnen bestaan als de leverancier een fysieke terugleveringsstroom ontvangt.

In werkelijkheid ontvangt hij niet alleen 0 kWh, maar krijgt hij bovenop de afrekening van 1.000 kWh ook nog eens een aanzienlijk bedrag aan terugleverkosten, terwijl deze worden berekend over elektriciteit die niet door of aan hem is geleverd.

4.2.04. Rapportage ACM, 8 mei 2024, p. 3, paragraaf 2

“De extra kosten voor de leverancier die het gevolg zijn van de salderingsregeling ontstaan doordat elektriciteit niet altijd dezelfde prijs heeft. Overdag en in de zomer, wanneer de zon schijnt, is er veel elektriciteit beschikbaar. De prijs van elektriciteit is dan laag. In de avond en in de winter, wanneer de zon niet schijnt, is er weinig elektriciteit beschikbaar. De prijs van elektriciteit is dan hoog. Consumenten met zonnepanelen mogen via de salderingsregeling de hoeveelheid elektriciteit die ze terugleveren op een zonnige dag in de zomer met een lage prijs wegstrepen (salderen) tegen de hoeveelheid elektriciteit met een hoge prijs die ze afnemen op bijvoorbeeld een donkere avond in de winter. Dit prijsverschil zorgt voor extra kosten voor de leverancier die de elektriciteit voor een duur moment moet inkopen op de groothandelsmarkt.”

De ACM presenteert hier “extra kosten” die zouden voortkomen uit het wegstrepen van goedkope teruglevering tegen dure afname. Deze redenering veronderstelt echter dat individuele teruglevering door de klant de fysieke of commerciële inkooppositie van de leverancier beïnvloedt. Zoals in Analyse 3.3 is vastgesteld, ontvangt de leverancier geen enkele kWh van de klant en verricht hij geen aankoop- of verkoophandeling op basis van teruglevering. Salderen is een zuiver administratieve correctie van de facturable hoeveelheid energie en kan daarom geen fysiek inkooptekort en geen prijsgerelateerde meerkosten veroorzaken. Het veronderstelde “prijsverschilverlies” bestaat alleen binnen het fictieve model waarin teruglevering wordt behandeld alsof de leverancier deze stroom echt ontvangt — een aannamestructuur die feitelijk onmogelijk is.

4.2.05. Rapportage ACM, 17 december 2025, p. 10, “Inkoopkosten SJA/SJI (€/kWh)” (rij 3 & 4)

3. *Inkoopkosten SJA €/kWh: € 0,105 (zonder ZP) | € 0,115 (met ZP)*

4. *Inkoopkosten SJI €/kWh: – | € 0,010”*

De ACM introduceert “inkoopkosten SJI (€/kWh)” alsof er een inkoopstroom bestaat voor teruglevering. Dat kan alleen als de leverancier teruggeleverde stroom ontvangt of afneemt. Zoals in Analyse 3.3 vastgesteld: de leverancier ontvangt per contractperiode 0 kWh van de klant en verricht geen afname- of inkoophandeling bij teruglevering. Een “inkoopkostenpost” voor SJI is daarom feitelijk onmogelijk. De salderingsregeling is een administratieve verrekening, geen fysieke transactie.

4.2.06. Rapportage ACM, 17 december 2025, p. 10, “Totale inkoopkosten en ‘resterend benodigde dekking”” (rij 7–10)

7. *Inkoopkosten totaal per klant per jaar: € 252 (zonder ZP) | € 402 (met ZP)*

8. *Netto afname (kWh): 2.400 (zonder ZP) | 1.100 (met ZP)*

9. *Dekking kosten vanuit netto afname: € 252 (zonder ZP) | € 116 (met ZP)*

10. *Resterend benodigde dekking: € 0 (zonder ZP) | € 286 (met ZP)*

De € 286 “resterende dekking” ontstaat hier alleen doordat de ACM een fictieve SJI-inkooppost meerekent en vervolgens de factuurdekking alleen aan het gesaldeerde volume (1.100 kWh) koppelt. In werkelijkheid boekt de leverancier na 12 maanden exact het nettoverbruik af (1.100 kWh) en ontvangt hij geen enkele kWh aan teruglevering. Er bestaat daarom geen “onafgedekte restpost” die door saldering zou ontstaan. Dat residu is een rekenartefact van een onjuiste veronderstelling (SJI = aan de leverancier geleverde stroom).

4.2.07. Rapportage ACM, 17 december 2025, p. 10, “Meerkosten per teruggeleverde kWh” (rij 11)

11. *Resterend benodigde dekking per kWh teruglevering: € 0,1300*

De € 0,13 per teruggeleverde kWh volgt uit het delen van de fictieve restpost (€ 286) door het SJI-volume (2.200 kWh). Omdat SJI een niet-bestaande fysieke transactie veronderstelt (klant → leverancier), levert

deze eenheidsprijs geen werkelijke kostenmaat op. Het is een modeluitkomst zonder feitelijke grondslag: geen ontvangst van kWh → geen inkoop → geen “meerkosten per teruggeleverde kWh”.

4.2.08. Rapportage ACM, 17 december 2025, p. 11, “Klanten met zonnepanelen betalen hetzelfde tarief over een kleiner volume”

“‘Rij 7 in de tabel laat de kosten zien die een leverancier maakt voor het leveren van elektriciteit aan een klant met en zonder zonnepanelen. Die kosten zijn in totaal, en per geleverde eenheid, hoger voor een klant met zonnepanelen. Dit, terwijl klanten met zonnepanelen en klanten zonder zonnepanelen hetzelfde levertarief per kWh betalen. Bovendien salderen klanten met zonnepanelen hun teruglevering, zodat ze alleen betalen voor het volume dat ze méér afnemen dan ze terugleveren. Dit wordt de netto-afname genoemd (rij 8). Hoewel de gemaakte kosten hoger zijn, betalen klanten met zonnepanelen dus hetzelfde tarief, over een kleiner volume dan ze daadwerkelijk afnemen.’”

In deze passage verklaart de ACM vermeende meerkosten door saldering vanuit het verschil tussen een verondersteld kostenvolume (rij 7) en een lager facturable volume (netto-afname, rij 8). Deze redenering veronderstelt echter dat de leverancier kosten maakt over een bruto-volume (SJA + SJI), terwijl hij slechts opbrengsten ontvangt over de netto-afname.

Zoals in Analyse 3.3 is vastgesteld, is dit uitgangspunt feitelijk onjuist. De energieleverancier:

- ontvangt geen enkele kWh aan teruglevering,
- koopt geen afzonderlijk bruto-volume in voor klanten met zonnepanelen,
- en boekt uitsluitend het nettoverbruik af en factureert uitsluitend datzelfde volume.

Het door de ACM geschetste verschil tussen “kostenvolume” en “betaalvolume” bestaat daarom niet in de werkelijkheid, maar uitsluitend binnen het gehanteerde model waarin SJI wordt behandeld als aan de leverancier geleverde elektriciteit. De hieruit afgeleide meerkosten zijn daarmee geen gevolg van saldering, maar van een foutieve modelaannname.

4.2.09. Rapportage ACM 17 december 2025, p 12, Paragraaf 4.2

“Saldering zit in het verschil tussen het volume waar kosten voor gemaakt worden en het volume waar het tarief over betaald wordt. Omdat alleen over het netto afgenomen volume het levertarief betaald wordt, zijn de opbrengsten lager dan de kosten.”

Met deze passage maakt de ACM expliciet dat de vermeende “meerkosten door saldering” uitsluitend voortkomen uit een boekhoudkundige modellering, waarin wordt aangenomen dat energieleveranciers kosten maken over een groter volume dan waarover zij opbrengsten ontvangen. Deze aanname veronderstelt dat energieleveranciers elektriciteit afnemen van zonnepaneelhouders en daarvoor kosten dragen. In de fysieke en administratieve werkelijkheid is daarvan geen sprake: energieleveranciers ontvangen geen teruggeleverde elektriciteit van kleinverbruikers en maken derhalve geen kosten over het gesaldeerde invoedingsvolume. De lagere opbrengsten waar de ACM op wijst, ontstaan niet door extra kosten, maar doordat het nettoverbruik van zonnepaneelhouders lager is dan hun bruto afname. Dat is geen kostenpost, maar een logisch gevolg van eigen opwek. De door de ACM beschreven “meerkosten” bestaan derhalve alleen binnen een rekenmodel dat teruglevering als kostenvolume behandelt, en niet in de feitelijke bedrijfsvoering van energieleveranciers.

4.3 Analyse De vermeende meerkosten door de salderingsregeling

Alle door de ACM gepresenteerde salderingsmeerkosten blijken daarmee terug te voeren op één foutieve aanname: dat teruggeleverde elektriciteit door de leverancier wordt ontvangen.

De in B.I beschreven systematiek maakt duidelijk dat de salderingsregeling uitsluitend een administratieve verrekening vormt bij de eindafrekening, waarbij het facturable volume wordt bepaald als: totale afname minus totale invoeding.

Deze administratieve correctie wijzigt niet het fysieke of commerciële inkoopgedrag van de energieleverancier. Dat inkoopgedrag is immers gebaseerd op historische verbruiksgegevens en portefeuilleverwachtingen en niet op individuele teruglevering.

De leverancier ontvangt gedurende de contractperiode geen enkele kWh van de klant met zonnepanelen; fysieke teruglevering vindt plaats aan het openbare elektriciteitsnet en nooit aan de leverancier. De energieleverancier boekt daarom uitsluitend het nettoverbruik van de klant af en factureert uitsluitend datzelfde volume.

1. Kernfout in het ACM-model: salderen wordt ten onrechte gepresenteerd alsof het fysieke kosten veroorzaakt. Alle door de ACM geclaimde ‘meerkosten’ vereisen een fysieke of financiële afnamepositie, en juist die positie bestaat in werkelijkheid niet.

2. De SJI-systematiek maakt alle berekende salderingsmeerkosten ondeugdelijk

De derde rapportage rekent salderingsmeerkosten volledig door middel van het SJI-model: een fictieve “standaardjaarinvoeding”, maar er wordt 0 kWh aan de leverancier teruggeleverd. (Analyse 3.3)

De leverancier maakt kosten over het netto verbruik en dat is in werkelijkheid bij klanten met en zonder zonnepanelen precies hetzelfde.

3. Prijsverschillen zomer–winter zijn geen effect van saldering

Omdat de leverancier geen zichtlijn heeft tussen de teruglevering van een individuele klant en zijn eigen fysieke inkoopvolume, kunnen prijsverschillen nooit “meerkosten door saldering” veroorzaken.

4.4 Conclusie Analyse 4.3

De salderingsregeling is een zuiver administratieve verrekening van het jaarverbruik achteraf.

De energieleverancier ontvangt geen teruggeleverde elektriciteit, verricht geen afnamehandeling, koopt geen teruglevering in en boekt bij het einde van het contract uitsluitend het administratieve nettoverbruik af, precies zo als bij klanten zonder zonnepanelen. Alle door de ACM gepresenteerde salderingsmeerkosten zijn afhankelijk van het fictieve uitgangspunt dat de leverancier een fysieke of financiële afname- of leveringspositie heeft ten opzichte van de terugleverende klant. Omdat deze positie in werkelijkheid niet bestaat, kunnen de veronderstelde “meerkosten door salderen” niet bestaan.

Einde Analyse hoofdstuk 4, Meerkosten door de salderingsregeling

5. Vermeende meerkosten door onbalans en profilering bij klanten met zonnepanelen

5.1 Onbalans- en profileringskosten zijn marktmechanismen die zich niet beperken tot klanten met zonnepanelen

In dit hoofdstuk wordt uiteengezet hoe deze kosten ontstaan en hoe de ACM deze in haar rapportages exclusief aan zonnepaneelhouders koppelt

5.1.1. Feitelijke werking van onbalans en profilering in de elektriciteitsmarkt

1. Onbalans ontstaat op systeemniveau, niet op klantniveau.
Het betreft het verschil tussen de totale gecontracteerde productie en de totale werkelijke productie/afname binnen een balanceringsperiode (15 minuten).
2. Het onbalansvolume van een leverancier wordt bepaald door zijn geaggregeerde portefeuille, nooit door het gedrag of de opwek van een individuele kleinverbruiker.
3. Profilering betreft het statistisch toewijzen van uurprofielen aan jaarlijks gemeten kleinverbruikers. Deze profielen zijn per definitie groepsprofielen en geen individuele klantprofielen.
4. Energieleveranciers ontvangen geen realtime of tussentijdse meetdata van individuele klanten met zonnepanelen en kunnen daarom geen profilering of onbalanscorrectie op klantniveau toepassen.
5. Omdat teruglevering nooit aan de leverancier wordt geleverd maar uitsluitend aan het openbare net, kan de teruglevering van één klant geen enkel effect hebben op:
 - de onbalanspositie van de leverancier,
 - de profileringskosten,
 - of de behoefte aan extra of minder inkoop op basis van opwek van één klant.

Kernoverweging

Onbalans en profilering zijn portefeuillekosten en kunnen daarom niet individueel worden toegerekend aan afnemers met zonnepanelen. Elke veronderstelling dat één klant hogere onbalans- of profileringskosten veroorzaakt is technisch, feitelijk en regelgeving technisch onjuist.

5.2 Foutief uitgangspunt in de ACM-rapportages: onbalans- en profileringskosten toegerekend Structureel aan individuele klanten

Desondanks gaan de ACM-rapportages structureel uit van het uitgangspunt dat onbalans- en profileringskosten op individueel klantniveau kunnen worden toegeschreven, en in het bijzonder aan afnemers met zonnepanelen. Daarmee worden systeem- en portefeuillekosten ten onrechte gepresenteerd alsof zij het gevolg zijn van het gedrag of de opwekking van afzonderlijke klanten.

Dit uitgangspunt is feitelijk en technisch onjuist. Onbalans en profilering ontstaan uitsluitend op portefeulleniveau en kunnen niet worden herleid tot de afname of teruglevering van individuele kleinverbruikers. Een individuele klant kan daarom geen zelfstandige oorzaak zijn van hogere onbalans- of profileringskosten.

Dit blijkt onder meer uit de volgende passages uit de ACM-rapportages:

5.2.01. Rapportage ACM 12 maart 2024, p. 3–4, “Hogere onbalanskosten”

“De grotere onzekerheid over de afname en teruglevering van klanten met zonnepanelen betekent ook dat leveranciers vaker in onbalans zijn. Een leverancier is in onbalans wanneer de feitelijke afname en teruglevering van het klantenbestand afwijkt van haar vooraf ingediende voorspelling bij de netbeheerder. Als de onbalans van een leverancier bijdraagt aan de onbalans op het elektriciteitsnet worden door de netbeheerder kosten in rekening gebracht bij de leverancier”

De ACM suggereert hier dat zonnepaneelklanten een bijzondere of extra vorm van onzekerheid introduceren. In werkelijkheid is onzekerheid inherent aan levering aan alle kleinverbruikers, omdat leveranciers hun programmaverplichtingen altijd baseren op statistische profielen en historische gegevens, niet op individuele metingen. Ook bij klanten zonder zonnepanelen bestaat structurele onzekerheid over afnamepatronen. Bovendien is de variatie aan de opwekkingszijde fysiek begrensd. De teruglevering van huishoudelijke zonnepanelen kent een natuurlijke bovengrens door het maximale vermogen van de omvormer. Daartegenover staat dat de vraagzijde onbeperkt kan variëren. Grote temperatuurschommelingen leiden tot plotseling en grootschalig extra elektriciteitsverbruik door bijvoorbeeld warmtepompen en airconditioners, met vraagpieken die in omvang en snelheid groter kunnen zijn dan variaties in huishoudelijke zonnestroomopwekking.

Zonnepaneelbezitters kunnen dergelijke temperatuurgerelateerde vraagpieken bovendien gedeeltelijk compenseren door eigen opwek. Daarmee beperken zonnepanelen juist het netgebruik en de onbalans tijdens temperatuurafhankelijke verbruiksveranderingen. Door uitsluitend te focussen op zonnepaneelbezitters, presenteert de ACM onzekerheid aan de opwekkingszijde alsof die dominant is, terwijl zij voorbijgaat aan de structureel grotere en minder begrensde onzekerheid aan de vraagzijde. Zonnepanelen veranderen slechts het verbruiksprofiel van klanten, maar introduceren geen nieuwe of bijzondere onzekerheid die een aparte toerekening van onbalanskosten rechtvaardigt.

5.2.02. Rapportage ACM 12 maart 2024, p. 3–4 en p. 11, “Hogere onbalanskosten / Meer onzekerheid vanwege het weer”

“Dit is, vergelijkbaar met de inkoop vooraf, bijvoorbeeld het geval als de zon onverwacht minder schijnt op een dag.”

“Als voor de volgende dag bijvoorbeeld minder zon wordt voorspeld dan waar energieleveranciers eerder rekening mee hielden, dan zullen zij extra elektriciteit moeten inkopen voor hun klanten met zonnepanelen om onbalanskosten zoveel mogelijk te vermijden.”

“Hierdoor moet een leverancier de inkoop vaak één dag van tevoren of op de dag zelf nog aanpassen. Dit brengt extra inkoopkosten met zich mee.”

In deze passages presenteert de ACM onbalans als een gevolg van onvoldoende of onjuiste inkoop en suggereert zij dat onbalanskosten kunnen worden vermeden door extra of aangepaste inkoop. Deze redenering is technisch onjuist. Inkoop betreft een financiële transactie op groothandelsmarkten en heeft geen directe invloed op de fysieke balans van het elektriciteitsnet binnen een balanceringsperiode. Door onbalans expliciet te vergelijken met inkoop en extra inkoop als sturingsmiddel te presenteren, vermengt de ACM financiële marktposities met fysieke systeembalans en suggereert zij een causale relatie die in het elektriciteitssysteem niet bestaat.

5.2.03. Rapportage ACM 12 maart 2024, p. 12, par. 4.2 “Een klant met zonnepanelen veroorzaakt hogere onbalanskosten”

“Om de balans op het net te waarborgen dienen energieleveranciers dagelijks een zogeheten programma in bij de netbeheerder, waarin zij voor de volgende dag per kwartier hun verwachte afname en teruglevering aankondigen. De netbeheerder berekent de op de onbalansmarkt gemaakte kosten door aan de energieleveranciers naar rato van het verschil tussen het ingediende programma en de allocatie.”

Rapportage ACM 12 maart 2024, p. 13

“Wel is het zo dat een leverancier de onbalanskosten van een klant met zonnepanelen rechtstreeks in het eigen portfolio voelt, en deze klant dus wat dat betreft duurder en minder aantrekkelijk voor de leverancier is.” Uit het eerste citaat volgt correct dat onbalanskosten worden berekend op basis van het verschil tussen het ingediende programma en de allocatie van de totale portefeuille van een energieleverancier. Deze systematiek is per definitie geaggregeerd en ziet uitsluitend op het niveau van de volledige klantenportefeuille. De daaropvolgende passage, waarin wordt gesteld dat een leverancier de onbalanskosten van “een klant met zonnepanelen rechtstreeks in het eigen portfolio voelt”, staat hiermee op gespannen voet. Binnen een portefeuillevrekening zijn individuele klantbijdragen niet zichtbaar, niet meetbaar en niet afzonderlijk identificeerbaar. Het portfolio bevat uitsluitend samengevoegde volumes en kosten. De suggestie dat onbalanskosten van individuele zonnepaneelklanten rechtstreeks voelbaar zijn in het portfolio is daarom methodologisch onjuist en niet verenigbaar met de door de ACM zelf beschreven onbalanssystematiek.

5.2.04. Rapportage ACM 12 maart 2024, p. 12 (tekst bij figuur 5)

“Een relatief groter deel van de onbalans waar een energieleverancier voor moet betalen, is toe te rekenen aan huishoudens met zonnepanelen, omdat naast de inherente onzekerheid in een profielvoorspelling de onzekerheid in de weersvoorspelling daar voor zonnepaneelbezitters bovenop komt.”

De ACM maakt hier een toerekeningssprong van portefeuillevrekening naar klantgroepen. Het gebruik van de term “relatief groter deel” suggereert een meetbare bijdrage van huishoudens met zonnepanelen, terwijl er binnen de beschreven onbalanssystematiek geen methode bestaat om onbalans toe te rekenen aan individuele huishoudens of klantgroepen.

5.2.05. Rapportage ACM 12 maart 2024, p. 12–13 (tekst bij figuur 5)

“Klanten met zonnepanelen zijn evenwel niet de enige of zelfs de voornaamste oorzaak van onbalanskosten.”

Dit citaat ondermijnt de eerdere toerekeningsclaim. De ACM erkent hier expliciet dat zonnepaneelhouders niet de belangrijkste oorzaak van onbalans zijn, terwijl zij elders in dezelfde analyse wel een specifiek en relatief zwaar gewicht aan deze groep toekent. Dit is niet verenigbaar met de door de ACM zelf beschreven systematiek.

5.2.06. Rapportage ACM 8 mei 2024, p. 3, “Onbalans door zonnepaneelklanten”

Onbalans ontstaat wanneer klanten van de leverancier meer of juist minder elektriciteit gaan verbruiken of opwekken dan verwacht. Bij consumenten met zonnepanelen kan een onverwachte wolkenpartij of juist het ontbreken van wolken er voor zorgen dat de netbeheerder vaker dan bij consumenten zonder

zonnepanelen de balans moet herstellen. Hoewel de leveranciers goede modellen gebruiken om het verbruik en opwekking van consumenten te voorspellen, moeten netbeheerders vaak op het laatste moment een hoeveelheid elektriciteit aankopen of verkopen om het elektriciteitsnet in balans te houden. De netbeheerder brengt deze onbalanskosten in rekening bij de leverancier.”

Deze passage bevat meerdere fundamentele onjuistheden. In de eerste plaats koppelt de ACM opnieuw individueel klantgedrag (verbruik of opwekking van afzonderlijke huishoudens met zonnepanelen) rechtstreeks aan de onbalanspositie en kosten van de energieleverancier. Onbalans wordt echter uitsluitend vastgesteld en afgerekend op portefeuilleniveau, niet per klant.

Daarnaast is de suggestie dat netbeheerders “op het laatste moment elektriciteit aankopen of verkopen om het net in balans te houden” technisch onjuist. Het aankopen of verkopen van elektriciteit betreft financiële markttransacties en heeft geen directe invloed op de fysieke balans van het elektriciteitsnet. Het in balans houden van het net gebeurt uitsluitend door de activering van regelvermogen door de netbeheerder; de onbalansmarkt fungeert als afrekenmechanisme voor deze activaties, niet als een fysieke inkoopmarkt. Door markttransacties te presenteren als instrument voor fysieke balanshandhaving en door deze vervolgens te koppelen aan individueel gedrag van zonnepaneelbezitters, maakt de ACM opnieuw een categorie-fout. Een systeemgrootheid (onbalans en systeemsturing) wordt toegeschreven aan individuele kleinverbruikers, terwijl zowel de vaststelling als de correctie van onbalans uitsluitend op geaggregeerd systeemniveau plaatsvindt.

5.2.07. Rapportage ACM 17 december 2025, p.12, “4.2 De vaststelling van meerkosten”

“Het gebruik van deze profielen is standaard in de markt en wordt door de ACM gezien als een geschikte methode om kosten aan de juiste klantgroepen toe te rekenen.”

Dat een methode “standaard in de markt” is, zegt niets over de feitelijke juistheid van de toerekening. Profielen zijn statistische hulpmiddelen voor portefeuillerverrekening en meten geen individuele klantbijdragen. Daarbij is van belang dat de ACM deze profielen niet breed toepast, maar de vermeende meerkosten vrijwel uitsluitend toerekent aan één specifieke groep: huishoudens met zonnepanelen. De stelling dat kosten hiermee “juist” worden toegerekend mist daarom een feitelijke onderbouwing.

5.2.08. Rapportage ACM 17 december 2025, p.13, “4.2.1 Profileringskosten”

“De voorspellingen voor alle aangeslotenen in het portfolio van een energieleverancier (inclusief kleinverbruikers, zakelijke klanten en productie-installaties) worden bij elkaar opgeteld en in één keer ingekocht op de groothandelsmarkt.” Dit citaat bevestigt dat elektriciteit uitsluitend op portefeuilleniveau wordt ingekocht. Individuele klanten of klantgroepen spelen daarbij geen rol.

Dat kosten later via profielen worden verdeeld, maakt deze kosten nog geen individuele of klantgroepspecifieke kosten. De inkoophandeling zelf is volledig geaggregeerd.

5.2.09. Rapportage ACM 17 december 2025, p.14, “4.2.2 Onbalanskosten”

“De meeste leveranciers schatten hun onbalanskosten in op basis van statistische analyses, backtesting of voorspellingen tot een kwartaal vooruit.”

Dit citaat maakt expliciet dat onbalanskosten niet worden gemeten of vastgesteld op basis van gerealiseerde individuele bijdragen, maar worden geschat met modellen. Geschatte kosten kunnen niet worden aangemerkt als feitelijk aantoonbare kosten die door specifieke klantgroepen zijn veroorzaakt

5.2.10. Rapportage ACM 17 december 2025, p.14, “4.2.2 Onbalanskosten”

“In theorie kunnen leveranciers hun totale inkoopkosten (voor onbalans en profilering) verlagen, doordat risico’s van verschillende onderdelen binnen het portfolio elkaar opheffen... Deze effecten worden portfolio-effecten genoemd.”

De erkenning van portfolio-effecten bevestigt dat risico’s en kosten zich op portefeuilleniveau manifesteren en elkaar onderling compenseren. Dit ondergraaft de veronderstelling dat afzonderlijke klantgroepen structureel hogere kosten veroorzaken, omdat juist de samenstelling van het totale portfolio bepalend is.

5.2.11. Rapportage ACM 17 december 2025, p.13, “4.3 Dynamische contracten”

“Uit ons onderzoek blijkt dat de meerkosten als gevolg van de salderingsregeling en profilering grotendeels afwezig zijn bij dynamische contracten.”

Dit citaat laat zien dat de door leveranciers ervaren meerkosten niet voortkomen uit de fysieke aanwezigheid van zonnepanelen of het productiegedrag van huishoudens, maar uit de wijze waarop risico's en onbalans binnen verschillende contractvormen worden toegerekend. Bij dynamische contracten worden prijs- en onbalansrisico's direct bij de afnemer gelegd, waardoor deze niet als kostenpost bij de leverancier verschijnen. Dat dezelfde fysieke klanten onder een ander contracttype geen leveranciersmeerkosten genereren, wijst erop dat het hier gaat om een allocatie- en verdelingsvraagstuk binnen het marktmodel, en niet om een intrinsiek probleem veroorzaakt door zonnepaneelbezitters.

5.2.12. Rapportage ACM 17 december 2025, p.14, “4.2.1 Profileringskosten”

“De gebruikte modellen en interne prijsmechanismen zijn daarbij niet in alle details onderzocht.”

De ACM erkent hier dat zij de gebruikte modellen en prijsmechanismen niet volledig heeft getoetst. Daarmee ontbreekt een inhoudelijke validatie van de aannames die ten grondslag liggen aan de toerekening van kosten aan huishoudens met zonnepanelen. Juist omdat de ACM deze groep expliciet en vrijwel exclusief als kostenveroorzaker aanwijst, is het ontbreken van een volledige toetsing des te problematischer. De conclusie dat deze kosten “juist” worden toegerekend mist hierdoor een feitelijke onderbouwing.

5.2.13. Rapportage ACM 17 december 2025, p.14, “4.2.1 Profileringskosten”

“De ACM verwacht dat het toenemende gebruik van slimme-meterdata... zal leiden tot een preciezere verdeling van de onbalanskosten tussen verschillende type klanten.”

Deze passage bevestigt dat de huidige verdeling van onbalanskosten niet precies is. Tegelijkertijd spreekt de ACM hier over “verschillende type klanten”, terwijl in de rapportages feitelijk slechts één klantgroep — huishoudens met zonnepanelen — expliciet wordt belast met vermeende meerkosten.

Een verwachting over toekomstige verbeteringen kan geen rechtvaardiging vormen voor het heden toerekenen van kosten aan één specifieke groep op basis van een aantoonbaar onnauwkeurige en onvolledig getoetste systematiek.

5.3. Analyse vermeende onbalans- en profileringskosten

Uit de voorgaande citaten blijkt dat de ACM haar analyse van onbalans- en profileringskosten baseert op een fundamenteel onjuist uitgangspunt. De rapportages gaan er structureel van uit dat deze kosten kunnen worden toegerekend aan individuele klanten of specifieke klantgroepen, in het bijzonder huishoudens met zonnepanelen. Deze aanname staat haaks op de wijze waarop onbalans en profilering binnen het elektriciteitssysteem daadwerkelijk ontstaan en worden afgerekend.

Onbalans en profilering zijn systeem- en portefeuillegrootheden.

Energieleveranciers kopen elektriciteit in op basis van voorspellingen voor hun totale portefeuille en dienen één gecombineerd dagprogramma in bij de netbeheerder. Onbalanskosten ontstaan uitsluitend als verschil tussen dit geaggregeerde programma en de gealloceerde volumes van de volledige portefeuille. Binnen deze systematiek bestaat geen meetbare relatie tussen het gedrag van individuele kleinverbruikers en de onbalanspositie van een leverancier. Desondanks presenteert de ACM op meerdere plaatsen onbalans en profilering alsof zij het directe gevolg zijn van individueel klantgedrag, zoals variaties in de opwekking van zonnepaneelbezitters. Deze redenering berust op een categorie-fout: een systeemgrootte wordt toegeschreven aan individuele aansluitingen, terwijl zowel de vaststelling als de correctie van onbalans uitsluitend op geaggregeerd niveau plaatsvindt. Ook de suggestie dat onbalans kan worden beïnvloed door (extra) inkoop vermengt financiële markttransacties met fysieke systeembalans.

De rapportage van 17 december 2025 bevestigt bovendien expliciet dat zowel profileringskosten als onbalanskosten niet worden gemeten, maar worden geschat en toegerekend op basis van statistische modellen, profielen en aannames.

Dat deze methoden “standaard in de markt” zijn of door de ACM als “geschikt” worden aangemerkt, verandert niets aan het feit dat zij geen feitelijke vaststelling van individueel veroorzaakte kosten mogelijk maken. Dat deze vermeende meerkosten bij dynamische contracten niet meer bij de leverancier zichtbaar zijn, maar bij de consument terechtkomen, onderstreept dat het gaat om model- en contractkeuzes en niet om fysieke kosten van zonnepanelen.

Tenslotte erkent de ACM zelf dat de gebruikte modellen en interne prijsmechanismen niet volledig zijn onderzocht en dat verdere verfijning in de toekomst mogelijk tot een “preciezere verdeling” zou kunnen leiden. Daarmee wordt impliciet bevestigd dat de huidige toerekening van onbalans- en profileringskosten onvolledig en onnauwkeurig is en geen solide basis vormt voor het in rekening brengen van structurele meerkosten aan specifieke klantgroepen, laat staan exclusief aan klanten met zonnepanelen.

5.4 Conclusie analyse 5.3

De analyse in paragraaf 5.3 leidt tot de conclusie dat de door de ACM gestelde onbalans- en profileringskosten niet voortkomen uit individueel klantgedrag, maar uit portfeuilleverrekening en modelmatige toerekening. De ACM presenteert systeem- en portfeuillekosten ten onrechte als het gevolg van de afname of opwekking van afzonderlijke klanten, terwijl de onderliggende systematiek dit principieel uitsluit. Omdat onbalans en profilering uitsluitend op geaggregeerd niveau ontstaan en worden afgerekend, kan geen enkele individuele kleinverbruiker — met of zonder zonnepanelen — een zelfstandige oorzaak zijn van hogere onbalans- of profileringskosten voor een energieleverancier. De vermeende meerkosten berusten daarmee niet op feitelijk aantoonbare kosten, maar op aannames binnen rekenmodellen en gekozen contractstructuren. Daarmee ontbreekt een technische en feitelijke grondslag voor het afzonderlijk belasten van zonnepaneelbezitters met onbalans- en profileringskosten. De door de ACM gehanteerde toerekening is methodologisch onhoudbaar en kan niet dienen als rechtvaardiging voor het in rekening brengen van structurele meerkosten aan deze groep afnemers.

Naast de inhoudelijke onjuistheden die in hoofdstuk 5 zijn geanalyseerd, laat de ACM in haar rapportages ook essentiële context volledig buiten beschouwing. Dit wordt in hoofdstuk 6 besproken.

6. Wat ontbreekt in de ACM-rapportages

6.1 Inleiding

In de voorgaande hoofdstukken is aangetoond dat de ACM in drie opeenvolgende rapportages onbalans- en profileringskosten structureel toerekent aan individuele klanten met zonnepanelen, ondanks het feit dat deze kosten uitsluitend op portfeuilleniveau ontstaan en worden afgerekend.

In dit hoofdstuk wordt geanalyseerd welke relevante aspecten de ACM daarbij niet bespreekt, en welke systematische keuzes zijn gemaakt in wat wel en niet wordt meegenomen in de analyse.

Het gaat hierbij niet om omissies van detail, maar om structurele weglatingen die noodzakelijk zijn om de gekozen framing — zonnepaneelbezitters als kostenveroorzakers — in stand te houden.

6.2 Afwezigheid van absolute maatstaven

Opvallend is dat de ACM in haar rapportages vrijwel uitsluitend gebruikmaakt van relatieve begrippen, zoals “relatief groter”, “relatief vaker” en “relatief duurder”, zonder deze te plaatsen tegenover absolute volumes of systeemtotalen. Begrippen als “absolute afname”, “absolute bijdrage aan onbalans” of “absolute systeemimpact” ontbreken.

Dit is methodologisch problematisch. Onbalans en systeemrisico’s worden bepaald door absolute afwijkingen in vraag en aanbod, niet door relatieve verhoudingen binnen een beperkte deelgroep. Een relatief groter aandeel binnen een kleine bijdrage blijft in absolute zin een kleine bijdrage. Door absolute maatstaven structureel buiten beschouwing te laten, wordt niet zichtbaar hoe gering de daadwerkelijke systeemimpact van zonnepaneelbezitters is ten opzichte van andere groepen.

6.3 Geen vergelijking met andere klantgroepen

De ACM beperkt haar analyse vrijwel volledig tot klanten met zonnepanelen en vergelijkt deze groep nauwelijks met andere relevante klantcategorieën. Met name klanten met een hoge absolute elektriciteitsafname, zoals huishoudens met warmtepompen of elektrische bijverwarming, blijven buiten beeld. Dit is een wezenlijke omissie. Het risico voor energieleveranciers hangt samen met de omvang van de afname en de potentiële afwijking daarvan. Huishoudens met zonnepanelen hebben juist een lagere netto afname doordat een deel van het verbruik wordt gedekt door eigen opwek. In absolute zin is hun bijdrage aan afname, en daarmee aan mogelijke afwijkingen, kleiner dan die van huishoudens met een hoge elektriciteitsconsumptie.

Door deze vergelijking niet te maken, blijft onbesproken dat energieleveranciers in absolute zin meer risico lopen bij klanten met een hogere afname zonder eigen opwek dan bij zonnepaneelbezitters.

6.4 Weersafhankelijkheid uitsluitend benaderd via opwek

De ACM bespreekt weersinvloeden vrijwel uitsluitend vanuit de variabiliteit van zonne-opwek, en niet vanuit de veel grotere en minder begrensde weersafhankelijkheid van de vraagzijde. Dit is analytisch eenzijdig.

Temperatuurextremen hebben een direct en substantieel effect op elektriciteitsverbruik. Onverwacht warme zomers leiden tot grootschalig extra gebruik van airconditioning; onverwacht koude winters tot sterk verhoogde afname door warmtepompen en elektrische bijverwarming.

Deze vraagpieken zijn in absolute omvang aanzienlijk groter dan variaties in huishoudelijke zonnestroomopwekking, die bovendien fysiek begrensd is door het vermogen van de omvormer.

Door deze asymmetrie niet te bespreken, presenteert de ACM weersafhankelijkheid als primair een probleem van zonnepaneelbezitters, terwijl de grootste systeemimpact juist aan de vraagzijde ontstaat.

6.5 Geen expliciete analyse van absolute risico's voor leveranciers

In geen van de drie rapportages wordt expliciet geanalyseerd waar energieleveranciers in absolute zin het grootste risico lopen. De rapportages blijven steken in relatieve toerekeningen en modelmatige verdelingen, zonder te toetsen welke klantgroepen daadwerkelijk de grootste potentiële afwijkingen veroorzaken.

Een leverancier die een klant bedient met een netto jaarafname van 1.000 kWh loopt per definitie minder absoluut risico dan bij een klant met een afname van 7.000 kWh. Deze eenvoudige maar fundamentele constatering ontbreekt volledig in de ACM-analyse. Daarmee wordt de relatie tussen afnamevolume en risico systematisch genegeerd.

6.6 Gebruik van relatieve framing zonder context

Het structurele gebruik van relatieve termen zonder absolute context heeft een belangrijk framing-effect.

Door te spreken over “relatief grotere” bijdragen van zonnepaneelbezitters wordt een beeld opgeroepen van een substantieel probleem, terwijl niet wordt getoond hoe gering deze bijdrage in absolute zin is binnen het totale systeem.

Deze wijze van presenteren maskeert dat zonnepaneelbezitters in absolute zin:

- minder elektriciteit afnemen,
- kleinere afwijkingsvolumes kennen,
- en daarmee een lager systeemrisico vertegenwoordigen dan veel andere klantgroepen.

6.7 Samenvattende beschouwing

De ACM-rapportages laten na om:

- absolute volumes en systeemtotalen te analyseren;
- zonnepaneelbezitters te vergelijken met andere hoogverbruikende klantgroepen;
- weersafhankelijkheid aan de vraagzijde volwaardig te betrekken;
- expliciet te beoordelen waar energieleveranciers in absolute zin het grootste risico lopen.

Deze weglatingen zijn niet neutraal. Zij zijn noodzakelijk om de gekozen focus op zonnepaneelbezitters als vermeende kostenveroorzakers te kunnen handhaven. Een analyse die absolute volumes, vraag gedreven risico's en andere klantgroepen wel zou meenemen, zou onvermijdelijk tot de conclusie leiden dat zonnepaneelbezitters niet de dominante bron van onbalans- en profileringsrisico's zijn.

6.8 Conclusie hoofdstuk 6

De afwezigheid van absolute maatstaven, alternatieve klantvergelijkingen en vraag gedreven risicoanalyse in de ACM-rapportages leidt tot een eenzijdig en vertekend beeld. Door uitsluitend in relatieve termen te redeneren en zich vrijwel exclusief te richten op zonnepaneelbezitters, presenteert de ACM een kleine absolute bijdrage als een relevant systeemprobleem.

In werkelijkheid geldt dat energieleveranciers juist minder risico lopen bij klanten met een lagere netto afname en eigen opwek. De structurele keuze van de ACM om deze context buiten beschouwing te laten, ondermijnt de feitelijke basis van haar conclusies over onbalans- en profileringskosten en bevestigt dat de gepresenteerde problematiek grotendeels het resultaat is van framing en modelkeuze, niet van daadwerkelijke systeemimpact.

De ACM richt haar analyse uitsluitend op zonnepaneelbezitters, terwijl de gehanteerde argumentatie over onzekerheid, profielafwijkingen en onbalans minstens even goed van toepassing is op andere categorieën kleinverbruikers. In het bijzonder geldt dit voor huishoudens met een warmtepomp.

Elektriciteitsverbruik door warmtepompen is sterk afhankelijk van buitentemperatuur en kan bij koude periodes plotseling en grootschalig toenemen. In tegenstelling tot huishoudelijke zonnestroomopwekking is deze vraagzijde-variatie niet fysiek begrensd en concentreert zij zich juist op momenten waarop het elektriciteitssysteem reeds onder druk staat. Daarmee vormt warmtepompgebruik een grotere en minder voorspelbare bron van profielafwijking dan huishoudelijke zonne-opwek.

Indien onzekerheid en profielafwijking werkelijk de rechtvaardiging vormen voor afzonderlijke toerekening van onbalanskosten, ligt het voor de hand dat deze redenering primair op warmtepompgebruikers wordt toegepast. Het feit dat de ACM dit nalaat en zich exclusief richt op zonnepaneelbezitters, onderstreept dat hier geen consistente systeem analytische benadering wordt gevolgd, maar een selectieve focus op één specifieke klantgroep.

7. Gedragssturing, afregelen en opslag als schijnoplossingen

7.1 Gedragssturing als vervanging van kostenanalyse

In de rapportage van 17 december 2025 verschuift de ACM de aandacht van een feitelijke analyse van vermeende meerkosten naar gedragsaanbevelingen aan consumenten. Zo stelt de ACM dat consumenten kunnen uitwijken naar dynamische contracten en “slim kunnen sturen” met verbruik, eigen gebruik en opslag. *“De consument doet er goed aan op zoek te gaan naar het gunstigste aanbod. Zo kunnen dynamische contracten voordelig zijn voor consumenten die bereid zijn de bijbehorende risico's aan te gaan. Omdat leveranciers niet voor lange termijn prijszekerheid hoeven te garanderen, maken zij minder meerkosten voor klanten met een dynamisch contract dan voor klanten met een vast of variabel contract, en zijn de terugleverkosten lager. Bovendien kan de consument kosten vermijden door slim te sturen met zijn verbruik. Daarnaast kunnen afhankelijk van de omstandigheden en situatie van consumenten eigen verbruik en opslag van opgewekte elektriciteit raadzaam zijn.”*

1. Dynamische contracten verlagen geen systeemkosten, maar verplaatsen risico's.

Bij dynamische contracten betaalt de consument per uur (stroom) of per dag (gas) de marktprijs. De ACM benadrukt daarbij dat energieleveranciers bij dynamische contracten minder risico lopen en dat consumenten expliciet moeten worden gewezen op het risico dat de energierekening in de winter hoger kan zijn dan in de zomer. Daarmee verdwijnen vermeende meerkosten niet door fysieke veranderingen in het systeem, maar doordat prijs- en ondernemersrisico's niet langer door de leverancier worden gedragen, maar bij de consument worden gelegd.

2. “Slim sturen” met huishoudelijk verbruik is in de praktijk slechts marginaal mogelijk.

De ACM presenteert verbruikssturing, eigen gebruik en opslag als oplossingen, maar die mogelijkheden worden in de praktijk sterk overschat. Onderzoek van Vereniging Eigen Huis onder ruim 3.000 huishoudens met zonnepanelen laat zien dat slechts 31% het gemakkelijk vindt om zonnestroom zelf te gebruiken. Veel mensen zijn overdag niet thuis; apparaten zijn lang niet altijd (veilig) op afstand aan te sturen; en het effect van het verschuiven van huishoudelijke apparaten is beperkt: “Sowieso kun je jouw eigen verbruik met zulke huishoudelijke apparaten met slechts zo’n 5% verhogen.

3. Opslag maskeert overschotten slechts tijdelijk en lost piekbelasting niet op.

Een huishoudelijke thuisbatterij kan overtollige zonnestroom slechts zeer beperkt opslaan. In de praktijk wordt een batterij op een zonnige dag vaak binnen enkele uren volledig opgeladen. Vanaf dat moment wordt alle verdere productie die dag alsnog volledig aan het net geleverd, juist tijdens de uren en dagen waarin de zonneproductie structureel hoog is. Opslag verschuift daarmee hooguit een heel klein deel van de productie binnen één etmaal, maar heeft geen betekenisvolle invloed op de omvang of duur van productieoverschotten. Een thuisbatterij kan geen meerdaagse of seizoensmatige overschotten absorberen en reduceert de netbelasting slechts gedurende een korte laadfase. Een huishoudelijke batterij (5–10 kWh) wordt op een zonnige dag in 1–3 uur volledig opgeladen, vaak al vóór het middagpiekmoment voorbij is.

Hoewel het elektriciteitssysteem als geheel wordt gekenmerkt door toenemende schaarste, blijven op specifieke zomerdagen tijdelijke overschotten aan zonnestroom bestaan.

Daarmee geldt dat de door de ACM genoemde maatregelen — dynamische contracten, slim sturen, eigen gebruik en opslag — geen inhoudelijke onderbouwing vormen voor het bestaan van de gestelde meerkosten. Zij verplaatsen vooral risico’s naar consumenten en veronderstellen gedragsmogelijkheden die in de praktijk beperkt zijn. De nadruk op gedragssturing vervangt zo de kernvraag: welke feitelijke, aantoonbare kosten zouden energieleveranciers per huishouden met zonnepanelen daadwerkelijk maken, en hoe worden die controleerbaar toegelicht?

7.2 Opslag als schijnoplossing: waarom thuisbatterijen het net niet ontlasten

In de ACM-rapportage van 17 december 2025 wordt opslag van opgewekte elektriciteit genoemd als mogelijke maatregel voor consumenten om kosten te vermijden. Daarbij wordt impliciet gesuggereerd dat individuele opslag bijdraagt aan het oplossen van systeemproblemen. Deze suggestie is misleidend.

Huishoudelijke opslag vormt geen oplossing voor de vermeende problematiek en kan het elektriciteitsnet lokaal zelfs extra belasten.

Zonnestroom die zonder batterij wordt ingevoed, wordt in de praktijk grotendeels lokaal onmiddellijk verbruikt door burens en andere gebruikers in dezelfde wijk. Deze directe invoeding vervangt elektriciteit die anders van verder weg zou moeten worden opgewekt, ingekocht en getransporteerd. Dat ontlast het net en vermindert transportverliezen. Wanneer een huishouden zijn zonnestroom daarentegen opslaat in een batterij, wordt deze stroom tijdelijk onttrokken aan het lokale verbruik. Burens en andere gebruikers ontvangen in dat geval andere elektriciteit, die wél via productie, handel en transport moet worden aangevoerd.

Dat vergroot de belasting van het elektriciteitsnet, doordat lokaal aanbod wordt onttrokken en vervangen door centraal opgewekte en getransporteerde elektriciteit. Bovendien kan huishoudelijke opslag slechts uren overbruggen, geen dagen of seizoenen. Zij lost het structurele zomeroverschot en het wintertekort van zonnestroom niet op. Opslag verplaatst hooguit energie binnen één etmaal en verandert niets aan de fundamentele mismatch tussen zomerproductie en wintervraag. Als systeemmaatregel is huishoudelijke opslag daarom ineffectief.

Door opslag als oplossing te presenteren, wordt een systeemvraagstuk geïndividualiseerd en worden extra investeringen bij burgers neergelegd, terwijl de fysieke werking van het net daar niet mee is geholpen. In plaats van het net te ontlasten, kan grootschalige toepassing van individuele batterijen juist leiden tot meer gelijktijdige laad- en ontlaadstromen en daarmee tot extra netbelasting. Opslag is in deze context geen oplossing voor een systeemprobleem, maar een dure en beperkte verschuiving van energiegebruik op huishoudniveau.

7.3 Afregelen door burgers: symbolisch gedrag zonder systeemwerking

In de rapportage van 17 december 2025 suggereert de ACM dat het tijdelijk uitschakelen van zonnepanelen door consumenten (“afregelen”) kan bijdragen aan een goede werking van het elektriciteitssysteem bij negatieve stroomprijzen. De ACM schrijft: (ACM, 17 december 2025)

“In sommige gevallen kan het zelfs lonen om zonnepanelen tijdelijk af te schakelen op momenten van negatieve stroomprijzen. (...) Dit zogenaamde ‘afregelen’ kan bovendien bijdragen aan een goede werking van het systeem. Voor die bijdrage kan de leverancier een financiële beloning aanbieden.”

Deze redenering houdt geen stand. Negatieve stroomprijzen ontstaan op de groothandelsmarkt en worden veroorzaakt door grootschalige productie-eenheden en marktmechanismen, niet door huishoudens met zonnepanelen. Het aandeel van burgers in het totale ingevoede volume is te gering om de marktprijs beïnvloeden. Afregelen door individuele consumenten heeft daarom geen meetbaar effect op het ontstaan of verdwijnen van negatieve prijzen. Voor de energieleverancier maakt het uitschakelen van zonnepanelen bovendien geen enkel verschil. Met ingeschakelde zonnepanelen ontvangt de leverancier 0 kWh van de klant; met uitgeschakelde zonnepanelen ontvangt hij eveneens 0 kWh. Afregelen leidt dus niet tot kostenbesparing, risicoreductie of systeemvoordeel voor de leverancier.

Daarbij wordt door afregelen juist elektriciteit verspild die anders lokaal zou worden verbruikt door burens en andere gebruikers in de wijk. Deze lokale invoeding vervangt stroom die anders van ver zou moeten worden opgewekt en getransporteerd. Afregelen door burgers draagt daarom niet bij aan systeemstabiliteit, maar vermindert lokaal nuttig aanbod en vergroot de afhankelijkheid van centraal opgewekte stroom.

Veel huishoudens met zonnepanelen betalen terugleverkosten per kWh en ook de ACM schrijft deze voor in het modelcontract, maar hierdoor werden ook in de recente wintermaanden veel zonnepanelen uitgeschakeld. Uitgeschakeld terwijl elektriciteit schaars is, de prijzen hoog en het systeem onder druk staat. Zonnepanelen uitschakelen is dan juist zeer onwenselijk. Als er dan al daadwerkelijk terugleverkosten exclusief bij zonnepaneelbezitters in rekening gebracht moeten worden dan is terugleverkosten per kWh de meest schadelijke manier om deze in rekening te brengen. Het belonen van huishoudens voor het uitschakelen van zonnepanelen is daarmee economisch en systeemtechnisch onzinnig en zelfs schadelijk.

Zonnepanelen worden uitgeschakeld, ook in de winter bij schaarste, als zonnepaneelbezitters terugleverkosten per kWh moeten betalen.

7.4 Interne tegenstrijdigheid in de ACM-redenering

In dezelfde rapportage benadrukt de ACM bovendien expliciet dat zonnepanelen een maatschappelijke batenfunctie hebben. Zij schrijft:

“Tot slot benadrukt de ACM dat zonnepanelen ook een maatschappelijke bijdrage leveren, zoals het versnellen van de energietransitie en het verlagen van de energieprijzen voor iedereen. Deze baten komen terecht bij alle afnemers.” (ACM, 17 december 2025)

Deze passage staat op gespannen voet met de eerdere aanbevelingen om zonnepanelen tijdelijk af te schakelen, om productie te beperken of om terugleverkosten in rekening te brengen.

Als zonne-energie daadwerkelijk bijdraagt aan het verlagen van de energieprijzen voor iedereen, is het onlogisch en tegenstrijdig om burgers te laten betalen voor het produceren van diezelfde elektriciteit, of hen aan te moedigen deze productie te verminderen.

Het tijdelijk uitschakelen van zonnepanelen vermindert het aanbod van goedkope, lokaal opgewekte elektriciteit en kan daarmee juist bijdragen aan hogere prijzen en een grotere afhankelijkheid van centraal opgewekte stroom. Dat ondermijnt de door de ACM zelf benoemde maatschappelijke baten van zonnepanelen. Door tegelijkertijd te stellen dat zonnepanelen de energieprijzen verlagen en burgers te belasten of te belonen voor het verminderen van hun productie, hanteert de ACM een intern inconsistente redenering. Hoofdstuk 7 laat daarmee zien dat gedragssturing, opslag en afregelen geen oplossingen zijn voor een systeemprobleem, maar instrumenten om een vermeend kostenprobleem bij burgers met zonnepanelen neer te leggen.

8. Maatschappelijke baten van burgers met zonnepanelen

8.1 Inleiding

In hoofdstuk 7 is uiteengezet dat de door de ACM voorgestelde maatregelen – gedragssturing, opslag en afregelen – geen oplossingen vormen voor een systeemprobleem, maar dienen om een vermeend kostenprobleem bij individuele burgers neer te leggen. In dit hoofdstuk wordt het perspectief verlegd: welke maatschappelijke baten leveren burgers met zonnepanelen daadwerkelijk, en in hoeverre worden deze baten in de ACM-rapportages erkend, onderschat of buiten beschouwing gelaten.

De ACM erkent in haar rapportage van 17 december 2025 expliciet dat zonnepanelen maatschappelijke baten hebben. Deze erkenning is echter onvolledig en staat op gespannen voet met de wijze waarop zonnepaneelbezitters elders in de rapportages als kostenveroorzakers worden gepresenteerd.

8.2 Prijsverlagend effect van zonnestroom voor alle afnemers

Rapportage ACM 17 december 2025, p.15, paragraaf 4.4 Baten van zonnepanelen

“Uit onderzoek van Gerlagh en Uiterkamp blijkt dat zonnestroom de gemiddelde groothandelsprijs met 6,2 ct/kWh heeft verlaagd, ongeveer een kwart van de totale prijs. Van deze prijsdaling profiteren alle huishoudens en bedrijven, niet alleen degenen met zonnepanelen.”

Deze constatering is van groot belang. Zij betekent dat burgers met zonnepanelen niet alleen elektriciteit produceren voor eigen gebruik, maar ook bijdragen aan lagere stroomprijzen voor iedereen: voor huishoudens zonder zonnepanelen én voor bedrijven.

Deze baten komen niet terecht bij de zonnepaneelbezitters zelf, maar worden via lagere marktprijzen verdeeld over de gehele samenleving. Tegelijkertijd worden aan diezelfde zonnepaneelbezitters terugleverkosten opgelegd, alsof zij een kostenpost vormen.

Het is daarom inconsistent om burgers met zonnepanelen enerzijds te erkennen als prijsverlagende factor voor het hele energiesysteem, maar hen anderzijds te belasten met terugleverkosten die deze maatschappelijke baten volledig negeren.

8.3 Lokale invoeding en ontlasting van het elektriciteitsnet

Rapportage ACM 17 december 2025, p.15, paragraaf 4.4 Baten van zonnepanelen

“Verder zorgen huishoudens met zonnepanelen voor een lagere belasting van het energienet, voor zover de opgewekte elektriciteit thuis of in de buurt gebruikt wordt.”

Wanneer huishoudens zonnestroom invoeden op het openbare net, wordt deze elektriciteit in de praktijk grotendeels lokaal verbruikt door burens en andere gebruikers in dezelfde wijk. Deze directe lokale invoeding vervangt elektriciteit die anders van verder weg zou moeten worden opgewekt, ingekocht en getransporteerd.

Dit heeft meerdere baten:

- vermindering van transportverliezen;
- lagere belasting van hogere netniveaus;
- efficiënter gebruik van bestaande infrastructuur.

De ACM erkent deze netontlastende werking expliciet, maar verbindt hier geen consequenties aan in haar kostenanalyse. Integendeel: door opslag en afregelen te stimuleren, wordt lokaal aanbod juist onttrokken, wat de netbelasting kan vergroten in plaats van verkleinen.

8.4 Bijdrage aan energie-onafhankelijkheid en systeemweerbaarheid

Rapportage ACM 17 december 2025, p.15, paragraaf 4.4 Baten van zonnepanelen

“Zo dragen huishoudens met zonnepanelen ook bij aan de energie-onafhankelijkheid en weerbaarheid van Nederland. De baten hiervan worden pas zichtbaar in de groothandelsprijzen als productiecapaciteit stilvalt of de aanvoer van fossiele brandstoffen stopt, zoals tijdens de energiecrisis van 2021-2023.”

De ACM erkent dat deze baten niet volledig worden weerspiegeld in de groothandelsprijzen en pas zichtbaar worden bij schaarste of verstoring. Dat onderstreept dat de waarde van zonne-energie verder gaat dan wat op

een gewone marktprijs is terug te zien. Juist daarom is het problematisch om zonnepaneelbezitters louter te beoordelen op vermeende kosten binnen een beperkt rekenmodel.

8.5 Verlaging van klimaatkosten door zonnepanelen

Rapportage ACM 17 december 2025, p.15, paragraaf 4.4 Baten van zonnepanelen

“Ten slotte worden de klimaatkosten van fossiele opwek mogelijk niet volledig gereflecteerd in de prijzen van het Europees emissiehandelssysteem.”

Naast het prijsverlagende effect van zonnestroom worden de klimaatkosten van fossiele elektriciteit slechts gedeeltelijk weerspiegeld in de marktprijs. De prijs die vervuilers via het Europese emissiehandelssysteem betalen, dekt slechts een deel van de werkelijke schade door klimaatverandering. Zonnestroom verdringt in Nederland vooral gasgestookte elektriciteit, die ongeveer 400 gram CO₂ per kWh uitstoot. Afhankelijk van de gehanteerde waardering van klimaatschade bespaart elke kWh zonnestroom daarmee circa 5 tot 11 cent aan maatschappelijke klimaatkosten, waarvan slechts een klein deel via de ETS-prijs in de stroomprijs is verwerkt. Deze besparing komt ten goede aan de samenleving als geheel, maar wordt niet toegerekend aan zonnepaneelbezitters. Het negeren van deze vermeden kosten leidt tot een structurele onderschatting van de maatschappelijke waarde van zonnepanelen.

8.6 Vermindering van piekvraag en demping van verbruiksschommelingen

Zonnestroomproductie valt grotendeels samen met momenten van hogere elektriciteitsvraag overdag.

Hierdoor verminderen huishoudens met zonnepanelen hun eigen afname op deze momenten en dragen zij bij aan het dempen van piekbelasting. Dit effect wordt versterkt wanneer zonnestroom lokaal wordt verbruikt.

Hoewel de ACM onzekerheid aan de opwekkingszijde benadrukt, blijft buiten beschouwing dat zonnepaneelbezitters juist vraagpieken kunnen dempen, terwijl andere vormen van elektrificatie – zoals warmtepompen – leiden tot sterke en onbeperkte vraagtoenames bij koude perioden.

8.7 Ongelijke verdeling van kosten en baten

Een centraal probleem in de ACM-rapportages is dat de baten van zonnestroom collectief worden verdeeld, terwijl vermeende kosten individueel bij zonnepaneelbezitters worden neergelegd.

Burgers met zonnepanelen:

- verlagen de marktprijs voor iedereen;
- ontlasten het net bij lokale invoeding;
- dragen bij aan energie-onafhankelijkheid en klimaatdoelen;

maar worden tegelijkertijd geconfronteerd met terugleverkosten en gedragsmaatregelen die deze baten niet weerspiegelen.

Deze asymmetrische behandeling leidt tot een situatie waarin maatschappelijke voordelen worden gesocialiseerd, terwijl vermeende nadelen worden geprivatiseerd.

8.8 Conclusie hoofdstuk 8

Burgers met zonnepanelen leveren aantoonbare maatschappelijke baten die verder reiken dan hun eigen energieverbruik. Zij verlagen de elektriciteitsprijzen voor alle afnemers, ontlasten het elektriciteitsnet en dragen bij aan energie-onafhankelijkheid en systeemweerbaarheid.

De ACM erkent deze baten, maar weegt ze onvoldoende mee bij de beoordeling van terugleverkosten en vermeende meerkosten. Daardoor ontstaat een eenzijdig beeld, waarin zonnepaneelbezitters niet worden gezien als onderdeel van de oplossing, maar als afzonderlijke kostenpost.

Deze benadering doet geen recht aan hun feitelijke bijdrage aan het energiesysteem als geheel en leidt tot een structurele onderschatting van de maatschappelijke waarde van zonnepanelen.

De maatschappelijke baten van zonnepanelen komen terecht bij alle stroomgebruikers, terwijl vermeende kosten uitsluitend worden toegeschreven aan burgers met zonnepanelen.

Daarmee ontstaat een fundamentele scheefgroei: de baten van zonnepanelen worden gesocialiseerd, terwijl vermeende kosten worden geprivatiseerd bij burgers met zonnepanelen.

9. Eindconclusie en implicaties

9.1 Eindconclusie

Deze contra-rapportage laat zien dat de door de ACM gepresenteerde rechtvaardiging voor terugleverkosten en vermeende meerkosten van burgers met zonnepanelen feitelijk en technisch geen stand houdt. In drie opeenvolgende rapportages worden kosten toegeschreven aan huishoudens met zonnepanelen, terwijl uit de werking van het elektriciteitssysteem volgt dat deze kosten niet kunnen ontstaan.

Energieleveranciers nemen geen elektriciteit af van klanten met zonnepanelen. Teruggeleverde elektriciteit wordt ingevoerd op het openbare net en direct verbruikt en betaald door andere gebruikers. De rol van de leverancier beperkt zich tot de administratieve vaststelling van het nettoverbruik. Zonder fysieke of commerciële afname kunnen er geen inkoop-, opslag- of prijsrisico's aan individuele zonnepaneelbezitters worden toegerekend.

De salderingsregeling is een administratieve verrekening achteraf en beïnvloedt het inkoopgedrag of de kostenpositie van leveranciers niet. Ook onbalans- en profileringskosten ontstaan uitsluitend op portefeuille-niveau en kunnen niet worden herleid tot het gedrag van individuele huishoudens.

Gedragssturing, opslag en afregelen blijken geen oplossingen voor een systeemprobleem, maar instrumenten om een vermeend kostenprobleem bij burgers met zonnepanelen neer te leggen. Bij dynamische contracten verdwijnen de vermeende meerkosten niet fysiek, maar worden zij volledig neergelegd bij de consument via uurprijzen. Dat bevestigt dat het hier geen systeemkosten betreft, maar het gevolg is van gekozen contract- en rekenmodellen. Tegelijkertijd erkent de ACM dat zonnepanelen bijdragen aan lagere elektriciteitsprijzen, netontlasting, energie-onafhankelijkheid en systeemweerbaarheid. Deze maatschappelijke baten komen terecht bij alle stroomgebruikers, terwijl vermeende kosten uitsluitend worden toegeschreven aan burgers met zonnepanelen. Deze interne inconsistentie ondermijnt de geloofwaardigheid van de kostenanalyse.

De centrale conclusie luidt daarom dat terugleverkosten niet zijn gebaseerd op daadwerkelijk gemaakte kosten, maar op foutieve aannames en rekenmodellen. Zij kunnen niet worden gerechtvaardigd op basis van de door de ACM gepresenteerde analyses.

9.2 Implicaties voor beleid en toezicht

De bevindingen in deze contra-rapportage hebben directe implicaties voor het toezicht en het beleid rondom de energiemarkt.

Ten eerste volgt hieruit dat terugleverkosten, voor zover zij worden gepresenteerd als compensatie voor meerkosten bij energieleveranciers, geen feitelijke grondslag hebben. Het toestaan of legitimeren van dergelijke kosten staat haaks op de werkelijke werking van het elektriciteitssysteem en op de rol van leveranciers daarin.

Ten tweede leidt het individualiseren van vermeende systeemkosten tot een ongerechtvaardigde lastenverzwaring voor een specifieke groep burgers, terwijl zij aantoonbaar bijdragen aan maatschappelijke doelen zoals lagere energieprijzen, verduurzaming en netontlasting. Dit ondermijnt het vertrouwen van burgers in de energietransitie en in het toezicht door de overheid.

Ten derde verschuift de ACM in haar rapportages van analyse naar gedragssturing, waarbij burgers worden aangespoord hun gedrag aan te passen, te investeren in opslag of hun productie te beperken. Deze benadering verhult dat het onderliggende probleem niet fysiek of technisch is, maar voortkomt uit gekozen contractvormen en rekenmodellen. Zolang deze uitgangspunten niet worden herzien, blijven terugleverkosten een beleidsinstrument zonder feitelijke onderbouwing. Daarmee worden ondernemersrisico's van energieleveranciers structureel verschoven naar individuele consumenten, zonder dat daar aantoonbare kostenreducties of systeemvoordelen tegenover staan.

9.3 Slotbeschouwing

In essentie zijn er slechts twee mogelijke grondslagen voor de door de ACM veronderstelde meerkosten bij energieleveranciers als gevolg van klanten met zonnepanelen.

Beide grondslagen worden echter weerlegd door de volgende twee vaststellingen:

1. Het is technisch onmogelijk dat energieleveranciers elektriciteit afnemen van klanten met zonnepanelen. Afname-gerelateerde kosten of risico's kunnen feitelijk niet ontstaan.
2. Onbalans- en profileringskosten zijn portefeuillekosten en kunnen niet individueel worden toegerekend.

Andere aangevoerde verklaringen voor vermeende meerkosten blijken bij nadere beschouwing varianten of afgeleiden van deze twee grondslagen en leveren geen zelfstandige rechtvaardiging op.

Een centraal probleem in de ACM-rapportages is dat de baten van zonnestroom terecht komen bij alle stroomgebruikers, terwijl vermeende kosten individueel bij zonnepaneelbezitters worden neergelegd.

Baten van burgers met zonnepanelen:

- verlagen de marktprijs voor iedereen met 6,2 ct/kWh dat is een kwart van de totale prijs;
- ontlasten het net bij lokale invoeding en door zelfgebruik;
- ook lagere belasting van hogere netniveaus door lokale invoeding;
- efficiënter gebruik van bestaande infrastructuur;
- zonnestroomproductie valt grotendeels samen met momenten van hogere elektriciteitsvraag overdag. Zonnepaneelbezitters kunnen vraagpieken hierdoor dempen of zelfs voorkomen.
- dragen bij aan energie-onafhankelijkheid en systeemweerbaarheid
- dragen bij aan klimaatdoelen; Zonnestroom verdringt in Nederland vooral gasgestookte elektriciteit, die ongeveer 400 gram CO₂ per kWh uitstoot.

Het is onlogisch en tegenstrijdig om burgers te laten betalen voor het produceren van deze elektriciteit, of hen aan te moedigen deze productie te verminderen.

In haar laatste rapportage schrijft de ACM: *“In sommige gevallen kan het zelfs lonen om zonnepanelen tijdelijk af te schakelen op momenten van negatieve stroomprijzen. (...) Dit zogenaamde ‘afregelen’ kan bovendien bijdragen aan een goede werking van het systeem.”* Maar bij terugleverkosten per kWh, worden zonnepanelen niet alleen afgeschakeld bij negatieve stroomprijzen. Bij terugleverkosten per kWh, worden zonnepanelen ook afgeschakeld in herfst, lente en winter. Uitgeschakeld terwijl elektriciteit schaars is, de prijzen hoog en het systeem onder druk staat. Het tijdelijk uitschakelen van zonnepanelen vermindert het aanbod van goedkope, lokaal opgewekte elektriciteit en kan daarmee juist bijdragen aan hogere prijzen en een grotere afhankelijkheid van centraal opgewekte stroom.

Dynamische contracten verlagen geen systeemkosten, maar verplaatsen risico's.

Thuisbatterijen slaan slechts een beperkte hoeveelheid elektriciteit op en zijn na enkele uren vol, waarna verdere productie alsnog aan het net wordt geleverd. Thuisbatterijen laden en ontladen voortdurend en zijn juist een groot gevaar voor het elektriciteitsnet. Tenzij deze centraal aangestuurd worden, maar dat is bij thuisbatterijen in particulier bezit, moeilijk te realiseren.

Burgers met zonnepanelen zijn geen kostenveroorzakers, maar onderdeel van de oplossing. Zij leveren elektriciteit die lokaal wordt gebruikt, prijzen drukt en het systeem veerkrachtiger maakt. Een toezichtkader dat deze bijdrage erkent, kan niet tegelijkertijd dezelfde burgers belasten met kosten die feitelijk niet bestaan.

Een evenwichtige beoordeling van de energiemarkt vereist dat kosten en baten op dezelfde manier worden behandeld en dat modeluitkomsten niet worden verward met fysieke realiteit. Zolang dit onderscheid niet wordt gemaakt, blijven terugleverkosten een instrument zonder rechtvaardiging, met negatieve gevolgen voor vertrouwen, draagvlak en de energietransitie als geheel.